

28

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

JAWNE

KATEDRA WOJSK ŁĄCZNOŚCI

[Signature]
~~_____~~
~~_____~~

Egz. Nr 1

ppłk inż. Marian ROMATOWSKI

PLANOWANIE I ORGANIZACJA ŁĄCZNOŚCI
DLA POTRZEB KIEROWANIA OSIĄGANIEM GOTOWOŚCI
BOJOWEJ I ZAJMOWANIA REJONÓW ALARMOWYCH
PRZEZ JEDNOSTKI DYWIZJI

Skrypt

47317

WARSZAWA

LUTY

1971

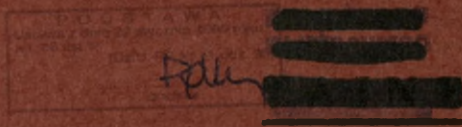

28

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

JAWNE

KATEDRA WOJSK ŁĄCZNOŚCI

Egz. Nr 1

ppłk inż. Marian ROMATOWSKI

**PLANOWANIE I ORGANIZACJA ŁĄCZNOŚCI
DLA POTRZEB KIEROWANIA OSIĄGANIEM GOTOWOŚCI
BOJOWEJ I ZAJMOWANIA REJONÓW ALARMOWYCH
PRZEZ JEDNOSTKI DYWIZJI**

Skrypt

47317

WARSZAWA

LUTY

1971

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im.gen.broni K.Swierczewskiego

KATEDRA WOJSK ŁACZNOŚCI

STAW
22 stycznia 1961
art. 66 ust. 2 (Dz.U. PR Nr 11 1961)

JAWNE

ZATWIERDZAM
SZEFA
KATEDRY WOJSK ŁACZNOŚCI

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

egz.nr.....

1

płk dypl. H. JERMANOWSKI

ppłk inż. Marian ROMATOWSKI

Planowanie i organizacja łączności dla
potrzeb kierowania osiaganiem gotowości bojowej
i zajmowania rejonów alarmowych przez jednostki
dywizji

Skrypt

WARSZAWA

LUTY

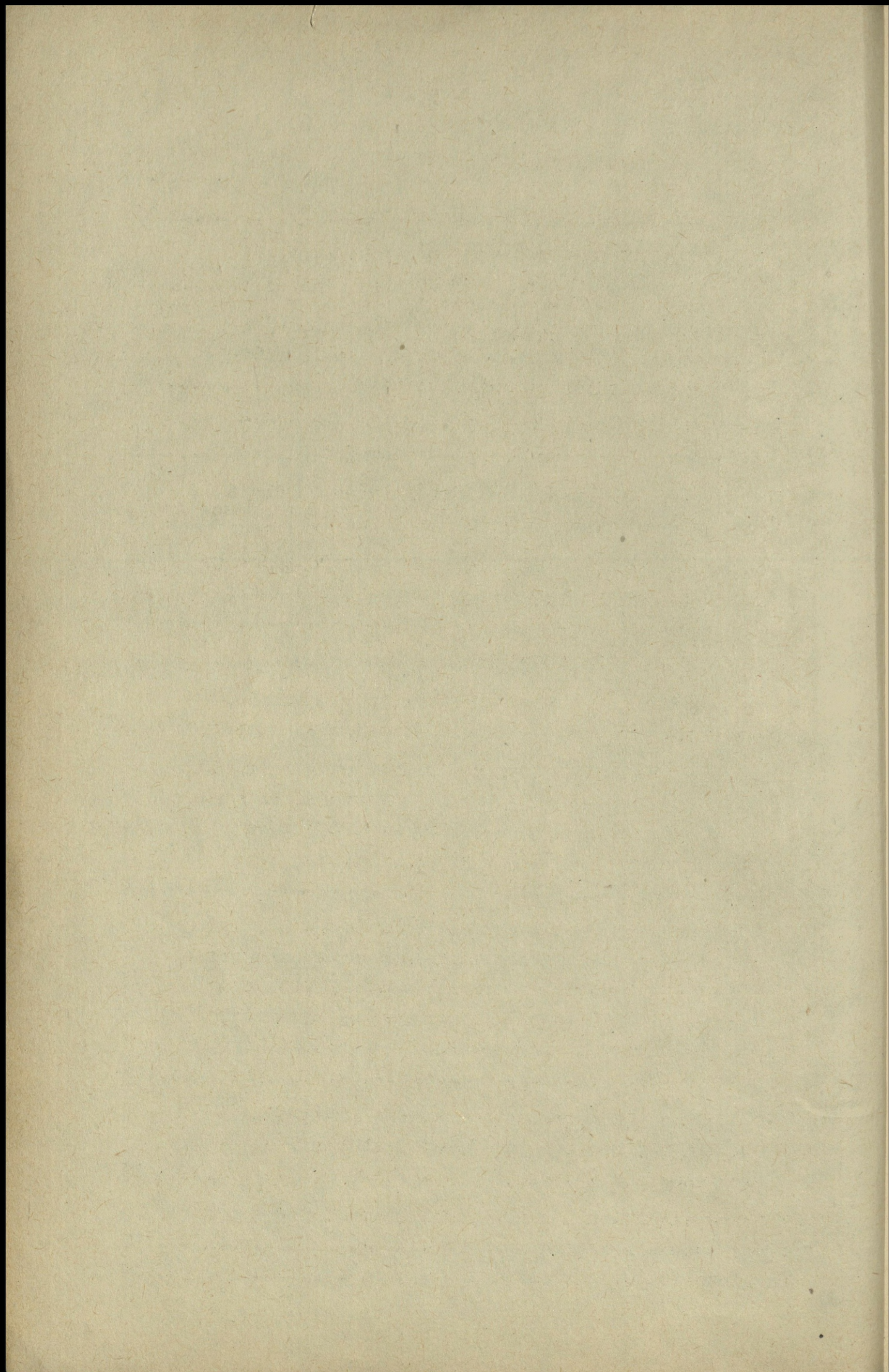
1971 r.

11

1

SPIS TRESCI

	Str.
WSTEP	5
I. Forma i treść dokumentów alarmowych wydziału łączności sztabu dywizji i batalionu łączności	6
1. Zadania łączności w okresie stanu stałej gotowości bojowej oraz w okresie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej	6
2. Dokumenty planu łączności dywizji na okres osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej	8
II. Organizacja łączności dywizji w okresie pobytu wojsk w garnizonach stałych	15
1. Skład i przeznaczenie elementów garnizonowego węzła łączności organizowanego przy sztabie dywizji	15
2. Powiadamianie i alarmowanie wojsk	19
III. Przedsięwzięcia z zakresu organizacji łączności podczas alarmu oraz przejścia do rejonów alarmowych	24
1. Przedsięwzięcia z zakresu zapewnienia łączności w okresie stanu podwyższonej gotowości bojowej realizowane przez wydział łączności sztabu dywizji oraz dowódcę i sztab batalionu łączności	24
2. Przedsięwzięcia z zakresu zapewnienia łączności od momentu ogłoszenia alarmu do czasu opuszczenia rejonu zakwaterowania sztabów i oddziałów dywizji, realizowane przez wydział łączności sztabu dywizji oraz dowódcę i sztab batalionu łączności	26
3. Organizacja łączności w okresie przejścia dywizji z garnizonów stałej dyslokacji do rejonów alarmowych	28
IV. Wybrane zagadnienia organizacji łączności dywizji w rejonach alarmowych	31
V. Zakończenie	35

WSTEP

Ze względu na tajny w zasadzie charakter omawianych w skrypcie zagadnień, brak jest teoretycznych opracowań, które pozwoliłyby na bardziej dogłębne naświetlenie tej problematyki.

Podane w skrypcie rozwiązania z zakresu organizacji łączności oraz wzory dokumentów łączności należy traktować jako rozwiązania przykładowe. W konkretnych warunkach, w zależności od rejonu dyslokacji dywizji, przewidywanych dla niej zadań, stanu wyposażenia w środki łączności i wielu innych czynników, rozwiązania mogą być inne.

Materiał ten został opracowany w oparciu o analizę potrzeb w tym zakresie i daje ogólny pogląd na pracę wydziału łączności sztabu dywizji oraz dowództwa i sztabu batalionu łączności w okresach osiągania wyższych stanów gotowości bojowej. Może służyć jako pomoc przy rozwiązywaniu tych zagadnień w procesie szkolenia, a także stanowić podstawę do dalszych badań w tym zakresie.

I. FORMA I TREŚĆ DOKUMENTÓW ALARMOWYCH WYDZIAŁU ŁĄCZNOŚCI SZTABU DYWIZJI I BATALIONU ŁĄCZNOŚCI

1. Zadania łączności w okresie stanu stałej gotowości bojowej oraz w okresie osiągania wyższych stanów gotowości bojowej dywizji.

Sprawne i szybkie wyjście oddziałów i pododdziałów dywizji w rejony alarmowe oraz osiągnięcie tam pełnej gotowości bojowej w poważnym stopniu zależy od właściwie zaplanowanej i zorganizowanej łączności.

Plan łączności powinien uwzględniać realizację przedsięwzięć związanych z osiąganiem gotowości bojowej, od stanu stałej gotowości do stanu pełnej gotowości bojowej, wyjściem dywizji w rejony alarmowe /ześrodkowania/ lub bezpośrednio do działań bojowych.

We wszystkich stanach gotowości bojowej dywizji łączności powinna zapewniać:

- możliwość wymiany informacji pomiędzy dowództwem i sztabem dywizji a dowództwem i sztabem okręgu wojskowego, oddziałami i pododdziałami podległymi, jednostkami i instytucjami wojskowymi rozmieszczonymi na terenie garnizonu, z organami milicji obywatelskiej oraz władzami partyjnymi i administracyjnymi miasta, w którym stacjonuje sztab dywizji;

- możliwość wymiany informacji pomiędzy służbą dyżurno-operacyjną sztabu dywizji a służbą dyżurno-operacyjną sztabu okręgu wojskowego i sztabu generalnego Ministerstwa Obrony Narodowej, służbą dyżurną oddziałów i pododdziałów podległych oraz jednostek i instytucji wojskowych rozlokowanych na terenie garnizonu;

- możliwość szybkiego odbioru i przekazywania sygnałów powiadamiania i alarmowania /w kilku różnych kanałach łączności/ do oddziałów i pododdziałów podległych oraz podporządkowanych do alarmowania i powiadamiania w zintegrowanym garnizonowym systemie alarmowania;

- możliwość automatycznego alarmowania zawodowej kadry oficerskiej i podoficerskiej;

- maskowanie rozmów telefonicznych i telegraficznych /na ważniejszych kierunkach/;

- dowodzenie wojskami dywizji w okresie ogłaszania alarmów ćwiczebnych i wyprowadzania oddziałów i pododdziałów do rejonów alarmowych dla celów szkoleniowych;

- możliwość wymiany informacji oraz przekazywania umówionych sygnałów do oddziałów i pododdziałów przebywających poza miejscem stałej dyslokacji /w rejonach ćwiczeń, miejscach prac na rzecz gospodarki narodowej lub wykonujących zadania wynikłe na skutek zaistniałych klęsk żywiołowych/;

- wymianę informacji pomiędzy związkami taktycznymi /oddziałami Wojska Polskiego i Armii Radzieckiej rozlokowanymi w najbliższym sąsiedztwie/;

- wymianę informacji w zakresie ogłaszania i przeprowadzenia mobilizacji wojsk.

W okresie stanu podwyższonej i pełnej gotowości bojowej może być zarządzane uzupełnienie istniejącego systemu łączności przez zestawienie dodatkowych bezpośrednich łączy przewodowych do niektórych jednostek i instytucji wojskowych, organów partyjnych i władz administracyjnych, do których uprzednio takich nie było.

Ponadto garnizonowy system łączności w tym okresie może być wzmocniony /o ile istnieją takie potrzeby i warunki/ elementami polowego systemu łączności /uruchomienie sieci i kierunków radiowych oraz kierunków radioliniowych/.

W okresie ogłaszania alarmu, przejścia oddziałów dywizji do rejonów alarmowych i w rejonach alarmowych, łączność powinna przede wszystkim zapewnić:

- sprawny odbiór i przekazanie sygnałów alarmowych do oddziałów podporządkowanych do alarmowania i powiadamiania;

- sprawne przekazanie sygnału alarmowego do kadry zawodowej oficerskiej i podoficerskiej;

- sprawne kierowanie przebiegiem alarmu, wyjściem sztabów, oddziałów i pododdziałów do rejonów alarmowych;

- wymianę informacji z rejonów alarmowych z przełożonym, podwładnymi, władzami garnizonu¹miasta.

Potrzeby dotyczące zapewnienia łączności w zakresie kierowania osiągnięciem gotowości bojowej dywizji są realizowane przez stan osobowy garnizonowego węzła łączności i batalionu łączności, przy pomocy etatowych stacjonarnych i polowych środków łączności, na podstawie planu opracowanego przez wydział łączności sztabu dywizji.

2. Dokumenty planu łączności dywizji na okres osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej

Plan łączności stanowi część składową ogólnego planu osiągnięcia gotowości bojowej dywizji, opracowywanego przez wszystkie komórki organizacyjne sztabu dywizji.

Plan taki opracowywany jest na podstawie:

- a/ Dyrektywy Ministra Obrony Narodowej.
- b/ Pisemnych wytycznych sztabu okręgu wojskowego.
- c/ Decyzji dowódcy dywizji.
- d/ Ustnych wytycznych szefa sztabu dywizji.

Opracowanie tego planu powinno być poprzedzone studium dyrektywy MON oraz wytycznych sztabu okręgu, wysłuchaniem decyzji dowódcy i wytycznych szefa sztabu dywizji oraz rozpoznaniem wybranych rejonów alarmowych.

Uwzględniając różną dyslokację oddziałów w poszczególnych dywizjach, różne ukończenie oddziałów pod względem stanów osobowych i środków materiałowych oraz w oparciu o praktyczne potrzeby w zakresie łączności wynikłe w toku ogłaszania alarmów ćwiczebnych, ilość i jakość dokumentów planu łączności w różnych dywizjach może być różna.

Jednak uogólniając to zagadnienie, plan łączności dywizji na okres osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej, powinien zawierać następujące dokumenty:

- mapę alarmową;
- schemat łączności radiowej wraz z tabelą danych radiowych;
- schemat łączności radioliniowej;
- tabelę danych radiotelefonicznych;
- tabelę kryptonimów stacji telefoniczno-telegraficznych i adresów radiowych oraz sygnałów rozpoznawczych osób funkcyjnych;

- plany rozmieszczenia elementów węzła łączności sztabu dywizji w rejonach alarmowych;
- podział sił i środków batalionu łączności na poszczególne rzuty dowodzenia podczas wyjścia do rejonu alarmowego;
- upoważnienie do natychmiastowego zestawiania łączy przewodowych przez miejscowe placówki pocztowo-telekomunikacyjne;
- dokumenty materiałowe;
- obowiązki oficerów wydziału łączności na wypadek alarmu;
- wykaz niezbędnej literatury.

Mapa alarmowa

Najczęściej będzie to mapa w skali 1 : 100 000. Powinna ona zawierać:

- hasła i mapy do pracy z przełożonym i podwładnymi;
- miejsca rozmieszczenia stanowisk dowodzenia w rejonach alarmowych sztabu i kwatermistrzostwa dywizji oraz podległych oddziałów i pododdziałów;
- organizację łączności przewodowej dywizji na okres przebywania w rejonach alarmowych;
- organizację poczty polowej.

Ponadto celowo jest wrysować zasięgi radiotelefonów K-1 zainstalowanych w garnizonowych węzłach łączności znajdujących się w pobliżu rejonów alarmowych.

Schemat łączności radiowej oraz tabela danych radiowych

Schemat łączności radiowej powinien przedstawiać organizację łączności na okres osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej i na okres działań bojowych /podstawowe relacje dowodzenia/ z przełożonym oraz oddziałami i pododdziałami podległymi, co powinna odpowiednio wyrażać graficzna strona schematu.

Schemat łączności radiowej opracowuje się w zasadzie w jednym egzemplarzu, jest on dokumentem pomocniczym przy opracowywaniu tabeli danych radiowych do łączności z oddziałami i pododdziałami podległymi. Organizację łączności z przełożonym na opracowywanym schemacie wrysowuje się na podstawie przesłanej przez sztab przełożony tabeli danych radiowych.

Tabela danych radiowych obok szczegółowych danych do pracy na radiostacjach, powinna również zawierać sygnały dotyczące terminów uruchamiania poszczególnych sieci i kierunków radiowych, wprowadzania /wyprowadzania/ radiostacji do odnośnych sieci radiowych itp.

Tabela może zawierać dwie grupy danych radiowych. Jedna grupa przeznaczona na okres alarmów ogłaszanych dla celów szkolenia wojsk /ćwiczebnych/, druga grupa - na alarm bojowy. Wykorzystanie drugiej grupy danych powinno być poprzedzone odpowiednim sygnałem.

Tabele danych radiowych /wyciągi/ powinny być przesłane do zainteresowanych dowództw i sztabów podległych oddziałów i pododdziałów.

Przykład organizacji łączności radiowej przedstawia załącznik nr 1.

Przykład tabeli danych radiowych przedstawia załącznik nr 2.

Schemat łączności radioliniowej

Schemat łączności radioliniowej może być opracowany w jednym lub kilku wariantach w zależności od usytuowania poszczególnych grup rejonów alarmowych sztabu dywizji i oddziałów podległych, odległości pomiędzy rejonami alarmowymi, potrzeb w zakresie łączności radioliniowej, ukształtowania terenu oraz posiadanych sił i środków.

Na opracowanie jednego wariantu można sobie pozwolić w tych dywizjach, w których podległe pododdziały i oddziały są zlokalizowane w jednym garnizonie lub w pobliżu siebie i każda grupa rejonów alarmowych nie wnosi dodatkowych potrzeb w tym zakresie.

Przypadków takich jest mało, dlatego najczęściej organizację łączności radioliniowej trzeba będzie planować dla każdej grupy rejonów alarmowych oddzielnie.

W czasie jej planowania należy uwzględniać kierunki radioliniowe z SD dywizji w rejonie alarmowym do SD podległych oddziałów /pz, poz, pa/, KSD dywizji i garnizonowego węzła łączności - w kanałach telefonicznych i telegraficznych oraz do SD dywizjomu rakiet taktycznych - w kanałach telefonicznych.

Ponadto o ile istnieją warunki i możliwości, łączność radioliniowa może być zaplanowana i organizowana ze stanowiska dowodzenia dywizji w rejonie alarmowym do stanowiska dowodzenia

okręgu wojskowego lub armii w rejonie alarmowym /w kanałach telefonicznych i telegraficznych/.

Schemat łączności radiolinijowej powinien zawierać:

- częstotliwości robocze i zapasowe poszczególnych kierunków radiolinijowych;
- rozdział kanałów telefonicznych i telegraficznych;
- azymuty do kierunkowania anten;
- numery i kryptonimy stacji radiolinijowych;
- numery osób funkcyjnych stacji radiolinijowych.

Względy praktyczne przemawiają za tym, ażeby schematy były wykonane na oddzielnych arkuszach papieru, powielone i rozesłane do zainteresowanych oddziałów.

Wrysowanie planowanej łączności radiolinijowej w kilku wariantach na mapę uczyni ją nieprzejrzystą i nieczytelną.

Przykład organizacji łączności radiolinijowej przedstawia załącznik nr 3 i 4.

Tabela danych radiotelefonicznych

Tabela danych radiotelefonicznych powinna zawierać dane do pracy na polowych środkach radiotelefonicznych typu K-1 oraz dane do współpracy z radiotelefonami K-1 garnizonowych węzłów łączności, rozmieszczonych w najbliższym sąsiedztwie rejonów alarmowych sztabu dywizji i podległych oddziałów i pododdziałów.

Tabela kryptonimów stacji telefoniczno-telegraficznych i sygnałów rozpoznawczych osób funkcyjnych oraz tabela adresów radiowych.

Tabele powyższe opracowywane są z zasady przez sztab okręgu wojskowego w formie wydawnictwa książkowego, składającego się z dwóch części. Jedna część zawiera kryptonimy stacji telefoniczno-telegraficznych i adresy radiowe, druga sygnały rozpoznawcze osób funkcyjnych.

Wydział łączności dywizji wykonuje jedynie niezbędne jej uzupełnienia zgodnie z wytycznymi szefostwa wojsk łączności sztabu okręgu wojskowego.

Uzupełnienie to polega na wpisaniu takich kryptonimów, które w okresie pokoju nie występują. Na przykład stanowisko dowodzenia armii, kwatermistrzowskie stanowiska dowodzenia, wysunięte stanowiska dowodzenia itp.

Wymienione tabele wykorzystywane są aktualnie /w czasie pokoju/ do łączności w systemie międzygarnizonowym. Jeden z egzemplarzy wraz z uzupełnieniem załącza się do dokumentów alarmowych. Uzupełnienia wykonuje szefostwo wojsk łączności sztabu okręgu wojskowego dla sztabów związków taktycznych, wydział łączności sztabów związków taktycznych dla oddziałów i pododdziałów podległych.

Plany rozmieszczenia elementów węzła łączności stanowiska dowodzenia sztabu dywizji w rejonach alarmowych

Plany rozmieszczenia elementów węzła łączności powinny być wykonane dla każdego rejonu alarmowego sztabu dywizji oddzielnie. Wykonuje się je podczas rekonesansu rejonów alarmowych. Plan może być wykonany na mapie /w skali 1 : 10 000, 1 : 25 000/ lub specjalnie przygotowanym szkicu terenu. W każdym wypadku plan powinien zawierać: drogi dojazdu i wyjazdu dla środków łączności i batalionu łączności, miejsce rozmieszczenia elementów węzła i rzutu gospodarczego batalionu łączności oraz adnotacje odnośnie możliwości zestawienia łączny przewodowych przez placówki pocztowo-telekomunikacyjne w relacji garnizon - rejon alarmowy.

Kopia planu powinna być załączana do dokumentów alarmowych batalionu łączności.

Podział sił i środków batalionu łączności na poszczególne rzuty dowodzenia podczas wyjścia do rejonów alarmowych

Podział sił i środków może być wykonany w formie tabeli lub schematu. Dokonując podziału należy uwzględniać wszystkie grupy dowodzenia organizowane przez sztab dywizji, a mianowicie:

- grupa rekonesansowa rejonu stanowiska dowodzenia sztabu dywizji;
- grupa rekonesansowa rejonu kwatermistrzowskiego stanowiska dowodzenia dywizji;
- grupa dowódcy dywizji;
- grupa sztabu dywizji;
- grupa kwatermistrza dywizji;
- siły i środki, które będą maszerować w rzucie gospodarczym batalionu łączności.

Dokument ten powinien uwzględniać siły i środki dla każdej grupy, miejsce zbiórki podczas ogłoszenia alarmu, dowódcę grupy środków łączności, przedstawiciela wydziału łączności, dowódcę ogólnowojskowego grup rekonesansowych oraz orientacyjne terminy wyjazdu od momentu ogłoszenia alarmu.

Kopia tego dokumentu powinna być załączona do dokumentów alarmowych batalionu łączności.

Przykładowy podział sił i środków batalionu łączności przedstawia załącznik nr 5 i 6.

Upoważnienie do natychmiastowego zestawienia łączy przewodowych przez miejscowe placówki pocztowo-telekomunikacyjne

Upoważnienie do natychmiastowego zestawienia łączy jest wykonane na szczeblu centralnym przy współudziale przedstawicieli Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Łączności. Jest to dokument tajny specjalnego znaczenia, przechowywany w kancelarii specjalnej sztabów, a niekiedy w dokumentach alarmowych służby dyżurno-operacyjnej.

Dokument ten upoważnia okaziciela do żądania od kierownictwa placówki pocztowo-telekomunikacyjnej zestawienia w trybie natychmiastowym łączy przewodowych w określonych relacjach. Ponadto zobowiązuje ono personel wykonawczy placówki do zachowania tajemnicy w zakresie wykonywanej usługi.

Dokumenty materiałowe

Do dokumentów materiałowych, które stanowią część składową ogólnego planu łączności osiągnięcia gotowości bojowej zalicza się:

- ewidencję sprzętu łączności prowadzoną według należności czasu wojennego i pokojowego;
- plan przesunięć sprzętu łączności z oddziałów organizacyjnych dywizji, do jednostek wojskowych nowo mobilizowanych;
- asygnaty oraz protokoły zdawczo-odbiorcze na sprzęt i obiekty łączności, podlegające przekazaniu w momencie zadania alarmu.

Ponadto każdy oficer wydziału łączności sztabu dywizji posiada mapę alarmową obszaru przewidywanych działań dywizji, brudnopis ze szczegółowymi obowiązkami na wypadek alarmu, przybory do pisania, przybory kreślarskie itp.

Obowiązki powinny być rozpracowane bardzo szczegółowo i wnikliwie z uwzględnieniem czynności wykonywanych w poszczególnych okresach osiągnięcia gotowości bojowej, zakres odpowiedzialności oraz miejsce oficera w czasie alarmu.

Obowiązki oficerów w różnych dywizjach mogą być różne. Będą zależały od dyslokacji jednostek, zadań mobilizacyjnych sztabu dywizji, ukończenia batalionu łączności dywizji pod względem stanu osobowego i wyposażenia w sprzęt łączności itp.

Poza tym wydział łączności powinien posiadać zawsze aktualny wykaz literatury niezbędnej do pracy w warunkach polowych. Duplikat wykazu powinna posiadać kancelaria tajna sztabu dywizji, której obowiązkiem jest materiały zawarte w wykazie zabrać w rejon alarmowy.

II. ORGANIZACJA ŁACZNOŚCI DYWIZJI W OKRESIE POBYTU WOJSK W GARNIZONACH STAŁYCH

1. Skład i przeznaczenie elementów garnizonowego węzła łączności organizowanego przy sztabie dywizji

Dowodzenie wojskami dywizji w okresie pokoju realizowane jest w oparciu o międzygarnizonowy stacjonarny system łączności MON i OW. Podstawę tego systemu stanowią garnizonowe węzły łączności.

Garnizonowe węzły łączności organizowane w miejscowościach stałej dyslokacji sztabów dywizji wyposażone są w:

- centralę telefoniczną wewnętrzną;
- centralę telefoniczną dalekosiężną /międzymiastową/;
- centralę telegraficzną;
- stację transmisji i informacji /stacja łączności utajnionej/;
- stację kryptograficzną;
- stację pocztową garnizonu;
- radiostację R-118 BMZ typu stacjonarnego;
- radiotelefon K-1;
- urządzenia alarmowe;
- urządzenia zasilające.

Łączność telefoniczna wewnętrzna garnizonu oparta jest o centralę telefoniczną wewnętrzną oraz miejscową sieć kablową wojskową i resortu łączności.

Do wewnętrznej centrali telefonicznej podłączone są aparaty telefoniczne zainstalowane w pomieszczeniach służbowych sztabów, instytucji i przedstawicielstw wojskowych stacjonujących w danym garnizonie, w pomieszczeniach pracy dowódców pododdziałów i służby dyżurno-operacyjnej oraz mieszkaniach prywatnych kadry zawodowej.

Łączność telefoniczna dalekosiężna garnizonu oparta jest o centralę telefoniczną dalekosiężną oraz międzygarnizonową sieć przewodową.

Centrala dalekosiężna z zasady jest połączona bezpośrednio obwodami telefonicznymi z centralami:

- węzła łączności sztabu generalnego MON;
- węzła łączności właściwego Sztabu Okręgu Wojskowego;

- garnizonowych węzłów łączności, w których stacjonują jednostki podległe;
- sąsiednich garnizonowych węzłów łączności, w których stacjonują sztaby związków taktycznych Wojska Polskiego i Armii Radzieckiej, komendy poligonów itp.;
- węzłów łączności jednostek rozmieszczonych na terenie garnizonu /o ile są takie węzły łączności/;
- komend milicji obywatelskiej;
- sieci telekomunikacyjnej polskich kolei państwowych;
- ruchu publicznego resortu łączności.

Ponadto do centrali dalekosiężnej włączony jest radiotelefon K-1 miejscowego węzła oraz aparaty telefoniczne w pomieszczeniach niektórych, szczególnie ważnych osób funkcyjnych w garnizonie, na przykład: dowódcy dywizji /garnizonu/ szefa sztabu dywizji, oficera dyżurnego garnizonowego ośrodka alarmowania itp.

Łączność przewodowo-telegraficzna oparta jest o sieć przewodową międzygarnizonową i wewnętrzną garnizonu oraz centralę telegraficzną, w skład której może wchodzić łącznica telegraficzna, stojaki translacji liniowo-aparatowe, urządzenie telegrafii wielokrotnej, dalekopisy odzewowe itp.

Centrala telegraficzna garnizonowego węzła łączności może posiadać bezpośrednie połączenie z centralami telegraficznymi:

- węzła łączności sztabu okręgu wojskowego;
- niektórych sąsiednich garnizonowych węzłów łączności;
- lokalnego urzędu pocztowo-telekomunikacyjnego.

Ponadto może posiadać bezpośrednie połączenia zakończone abonenckimi dalekopisami rozmieszczonymi na: węzłach łączności garnizonów, w których stacjonują podległe oddziały i pododdziały; w niektórych sztabach wojskowych na terenie garnizonu; w wybranych wydziałach sztabu dywizji oraz w garnizonowym ośrodku alarmowania.

Stacja transmisji i informacji /stacja łączności utajnionej / przeznaczona jest do automatycznego maskowania /utajniania/ prowadzonych rozmów/telefonicznych i telegraficznych/.

W skład stacji wchodzi urządzenia utajnijające telegraficzne i telefoniczne.

Telegraficznym urządzeniem utajniającym jest aparatura elektroniczna włączona stroną liniową w linię dalekosiężną a stroną aparatową połączona z dalekopisem. Korespondencja poufna i tajna pisana na dalekopisie tekstem jawnym w linię, przechodzi do urządzenia odbiorczego korespondenta poprzez telegraficzną aparaturę utajniającą i jest automatycznie maskowana, a w procesie odwrotnym automatycznie odtajniana.

Niezamaskowana treść korespondencji jest przesłana tylko na odcinku dalekopis - urządzenie utajniające. Dlatego też należy dążyć by odległość pomiędzy tymi urządzeniami były bardzo małe, a kable doprowadzające odpowiednio zabezpieczone przed możliwością podsłuchu.

Telefonicznym urządzeniem utajniającym jest aparatura elektroniczna wbudowana w specjalną łącznicę telefoniczną małej pojemności. Do łącznicy podłącza się obwodami dalekosiężnymi centrale współpracujące oraz telefoniczne aparaty abonenckie w pomieszczeniach pracy niektórych osób funkcyjnych garnizonu. Na odcinku abonent - łącznica rozmowa nie jest utajniona. Dlatego też linie przewodowe łączące telefoniczne aparaty abonenckie z łącznicą powinny być zabezpieczone przed możliwością podsłuchu.

Stacja kryptograficzna /szyfrowo-kodowa/ służy do szyfrowania i kodowania informacji wychodzących oraz rozszyfrowywania korespondencji wchodzącej tajnej specjalnego znaczenia, tajnej i poufnej przekazywanej przez techniczne środki łączności.

Maskowanie informacji może się odbywać automatycznie podczas nadawania bezpośrednio w linię lub na siebie /na taśmę dziurkarską lub blankiet telegramu/.

Decyzję, jak zamaskować treść informacji i jakim sposobem ją przesłać, podejmuje personel stacji kryptograficznej.

Dokumenty przeznaczone do nadania przez stację kryptograficzną mogą być doręczone bezpośrednio na stację lub drogą pośrednią przez kancelarię tajną sztabu dywizji i odwrotnie, dokumenty odebrane przez personel stacji mogą być doręczane bezpośrednio do adresatów lub poprzez kancelarię tajną.

Stacja pocztowa garnizonu jest placówką świadczącą usługi na korzyść wszystkich jednostek i instytucji wojskowych zlokalizowanych na terenie garnizonu. Realizuje ona wymianę dokumentów tajnych i jawnych.

Dokumenty tajne są pobierane z kancelarii tajnych jednostek i instytucji wojskowych oraz segregowane do adresatów miejscowych i zamiejscowych. Przesyłki do adresatów miejscowych są im bezpośrednio doręczane, natomiast przesyłki do adresatów zamiejscowych przekazywane są do placówki poczty specjalnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, która świadczy usługi na rzecz wojska w zakresie przewozu dokumentów tajnych do miast powiatowych włącznie.

Podobnie postępuje się z przesyłkami jawnymi. Różnica polega na tym, że wymiana tych ostatnich odbywa się w urzędzie pocztowym, zlokalizowanym najczęściej na terenie koszar.

Dla usprawnienia procesu doręczania dokumentów zarówno tajnych jak i jawnych przez stację pocztową garnizonu, wyznacza się odpowiednie kursy pocztowe /marszruty/, godziny wymiany poczty w poszczególnych jednostkach oraz godzinę wymiany przesyłek tajnych na placówce poczty specjalnej MSW i przesyłek jawnych w urzędzie pocztowym.

Radiostacja R-118 BMZ przeznaczona jest do zapewnienia łączności radiowej dla dowództwa i sztabu dywizji oraz innych jednostek i instytucji wojskowych garnizonu z korespondentami sieci, w której radiostacja pracuje.

Radiostacje garnizonowe średniej mocy /R-118/ pracują w sieciach radiowych sztabu generalnego tworzonych dla okręgów wojskowych. W skład ich wchodzi radiostacje węzła łączności sztabu generalnego, węzła łączności sztabu okręgu wojskowego oraz radiostacje określonych garnizonowych węzłów łączności.

Rolę radiostacji głównej spełnia radiostacja węzła łączności sztabu okręgu wojskowego. Praca radiostacji w sieciach jest ciągła. Aktualnie w sieciach tego typu nadawane są informacje o charakterze operacyjnym i ćwiczebnym. W każdej sieci przewidziana jest możliwość wyprowadzenia radiostacji do pracy w kierunku radiowym.

Radiotelefon K-1 zainstalowany na węzle łączności przeznaczony jest w zasadzie do umożliwienia korzystania ze stacjonarnej garnizonowej sieci telefonicznej przez osoby wyposażone w radiotelefon K-1, a będące w ruchu lub na postoju poza garnizorem, jednak w każdym przypadku w zasięgu radiotelefonu garnizonowego węzła łączności. Odległość ta może wynosić 30 i więcej km.

Niezależnie od podstawowej roli jaką spełnia ten radiotelefon, może on być wykorzystywany /o ile pozwala zasięg/ do łączności międzygarnizonowej jako łącze telefoniczne w wypadku awarii łącza przewodowego.

2. Powiadamianie i alarmowanie wojsk^{x/}.

Powiadamianie i alarmowanie wojsk odbywa się według "Zintegrowanego Garnizonu Systemu Alarmowania". Polega on na tworzeniu ośrodków alarmowania. Ośrodki takie istnieją:

- przy węźle łączności sztabu generalnego - "Centralny ośrodek alarmowania";
- przy węzłach łączności okręgów wojskowych i dowództwach /szefostwach/ rodzajów sił zbrojnych - "Ośrodki alarmowania okręgów wojskowych " /R.S.Z./;
- przy garnizonowych węzłach łączności - "Garnizonowe ośrodki alarmowania".

Garnizonowe ośrodki alarmowania rozwija się najczęściej przy służbie dyżurno - operacyjnej sztabów związków taktycznych oraz niektórych sztabów oddziałów.

Każdy ośrodek alarmowania wyższego szczebla ma podporządkowaną ściśle określoną ilość ogniw do alarmowania niższych szczebli.

To znaczy, że centralny ośrodek alarmuje ośrodki okręgowe /równorzędne/. Ośrodki okręgowe alarmują ośrodki garnizonowe przy sztabach związków taktycznych oraz niektóre ośrodki garnizonowe oddziałów. Ośrodki garnizonowe przy sztabach związków taktycznych alarmują ośrodki garnizonowe przy oddziałach oraz jednostki i instytucje wojskowe zlokalizowane na terenie danego garnizonu. Ośrodki garnizonowe przy oddziałach alarmują jednostki i instytucje wojskowe rozmieszczone na terenie tegoż garnizonu.

---

x / Opracowano na podstawie "VADEMECUM ŁACZNOŚCI SZCZEBŁA OPERACYJNEGO" wyd. MON - Szefostwo Wojsk Łączności. 1969 r. Nr bibl. 013732.

Dla usprawnienia procesu alarmowania /skrócenia czasu/ to znaczy częściowego wyeliminowania ogniw pośrednich, które muszą brać udział w alarmowaniu podczas korzystania z klasycznych środków łączności, wprowadzane są do ośrodków alarmowania specjalne automatyczne urządzenia alarmowe.

Urządzenia te składają się z aparatury zasadniczej i stanowisk sterowniczych. Aparatura zasadnicza instalowana jest w pomieszczeniach węzła łączności, a stanowiska sterownicze w ośrodkach alarmowania oraz w pomieszczeniach służby dyżurnej i operacyjnej.

Oficjalna nazwa tego systemu brzmi: "TELEFONICZNY SYSTEM ALARMOWANIA" /TESA/.

Wyodrębnia się w nim alarmowanie za pomocą aparatury telegraficznej i telefonicznej. Aparaturę telegraficzną oznacza się symbolem TESA-Tg.

Aparaturę telefoniczną oznacza się symbolem TESA-Tf.

Do przesyłania sygnałów alarmowych w tym systemie wykorzystuje się istniejące łącza telegraficzne i telefoniczne międzygarnizonowego systemu łączności.

Garnizonowy ośrodek alarmowania przy sztabie dywizji wyposażony jest w aparaturę: TESA-Tg/Y, TESA-Tf/x oraz TESA-P.

Urządzenie TESA-Tg/Y jest urządzeniem jednonumerowym. Współpracuje z urządzeniem TESA-Tg/x jako urządzenie końcowe. W skład jego wyposażenia wchodzi:

- stanowisko manipulacyjne z aparatem telegraficznym T-51 i nadajnikiem automatycznym;
- odbiornik sekwencji przełączających wbudowany w urządzenie utajniaszące typu "BM".

Przeznaczone jest do odbioru z nadrzędnych ośrodków alarmowania sygnałów alarmowych, powiadamiania i ostrzegania, rozkazów i zarządzeń oraz odbioru i nadawania meldunków operacyjnych.

Urządzenie TESA-Tg/Y pracuje w systemie telegraficznej łączności utajnionej MON przez wykorzystanie istniejących łączy telegraficznych.

Jego możliwości:

- zapewnia przekazywanie informacji o charakterze poufnym i tajnym tekstem otwartym;

- odbiornik sekwencyjny posiada układ blokady uniemożliwiający przełączenie łącza przez obsługę centrali telegraficznej w czasie jego wykorzystania przez urządzenie TESA TG oraz przechwycenia nadawanych informacji;

- zapewnia możliwość wywołania centrali telegraficznej na przeciwległym końcu i uzyskania połączenia z dowolnym abonentem tej centrali;

- posiada sygnalizację zajętości łącza i blokady w wypadku uszkodzenia szyfratora.

Urządzenie TESA-Tf/x przeznaczone jest do uzyskiwania połączeń bezpośrednich /bez udziału obsług central telefonicznych/ ze służbami operacyjnymi podległych garnizonowych ośrodków alarmowania oraz służbami dyżurnymi jednostek wojskowych stacjonujących w danym garnizonie dla przekazywania sygnałów alarmowych, powiadamiania i ostrzegania. Ponadto umożliwia prowadzenie rozmów telefonicznych w układzie okólnikowym i konferencji z abonentami tego systemu.

Wyposażenie:

- pulpit manipulacyjny, wyposażony w dwa niezależne układy rozmów oraz dwa megnetofony typu "Mak" oraz układ głośnomówiący;

- stojaki wyposażen zainstalowane w pomieszczeniach węzła łączności.

Pojemność:

- pięć łączy typu CA/CB do podłączenia pulpitu do centrali automatycznej wewnętrznej;

- trzydzieści pięć łączy dalekosiężnych przełączanych z centrali dalekosiężnej węzła łączności, podzielonych na siedem grup po 5 NN, co umożliwia dokonywanie połączeń w dowolnych zakresach organizacyjnych: z jednym abonentem, z pięcioma obonentami jednej grupy, za abonentami kilku grup itp.

Urządzenie TESA-Tf/x pracuje w systemie telefonicznej dalekosiężnej łączności MON. Przełączanie łączy z central dalekosiężnych do urządzeń TESA-Tf dokonuje się za pośrednictwem układów przełączających i sygnałów częstotliwości przełączających.

Inne dane i możliwości urządzenia:

a/ zespoły obwodów dalekosiężnych i abonentów bezpośrednich, wykonane są w postaci paneli wymiennych;

b/ przełączanie łączy z centrali dalekosiężnej do urządzeń TESA-Tf dokonuje się automatycznie przez przekazanie sygnałów o częstotliwości 1320 i 1680 Hz. Rozłączenie połączenia dokonuje sygnał o jednej częstotliwości 1320 Hz.

c/ pulpit manipulacyjny posiada sygnalizację optyczną:

- zajętości łączy przez centralę;
- włączenia do rozmowy magnetofonu;
- sygnalizację uszkodzeń urządzenia;
- prośby o udzielenie głosu podległemu abonentowi biorącemu udział w konferencji;

d/ Sygnalizację dźwiękową:

- wywołania przez abonenta;
- przekazania sygnału "konferencja" abonentom przyłączonym do układu konferencyjnego;
- przekazanie sygnału "nieдоступność" łączy do centrali telefonicznej po przełączeniu go do urządzenia TESA-Tf.

Czas przekazania sygnału w relacji: Sztab Generalny - OW - ZT do 5 min.

Urządzenie TESA-Tf/Y jest to aparat telefoniczny typu CB z sygnalizacją zajętości łączy przez centralę oraz z sygnalizacją świetlną sygnału wywoławczego. Jest urządzeniem kod- numerowym. Pracuje jako urządzenie końcowe z urządzeniem TESA-Tf/x. Umożliwia uzyskanie połączenia bez pośrednictwa obsługi centrali dalekosiężnej z nadrzędnego szczebla.

Przeznaczone dla garnizonowych ośrodków alarmowania szczebla pułku /PSzW/.

Urządzenie TESA-P wyposażone jest w pulpit manipulacyjny oraz stojak układów przełączających zainstalowany w pomieszczeniach węzła łączności. Budowane jest w wersji 100 i 50 numerów. 100 numerów podzielone jest na 5 grup po 20 numerów. Przeznaczone do powiadamiania i alarmowania służb dyżurnych w pododdziałach jednostek wojskowych i kadry w mieszkaniach. Urządzenie instalowane jest na wszystkich węzłach łączności posiadających centrale wewnętrzne automatyczne

lub typu CB. Umożliwia przekazywanie sygnałów alarmowych z taśmy magnetofonowej lub mikrotelefonu jednocześnie do 100 abonentów lub jednej /wybranej z pięciu/ grupy abonentów.

Urządzenie posiada układ kontroli zgłoszeń oraz układ kontroli tożsamości sygnału.

Czas przekazania sygnału - natychmiast po włączeniu urządzenia.

Zasadę łączności alarmowania przedstawia załącznik nr 8.

III. PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE ORGANIZACJI ŁĄCZNOŚCI PODCZAS ALARMU ORAZ PRZEJŚCIA DO REJONÓW ALARMOWYCH

Alarmy mogą być ogłaszane w okresie stanu stałej gotowości bojowej lub w okresie pełnej gotowości bojowej.

Czas osiągnięcia rejonów alarmowych przez wojska w trybie alarmowym będzie zależny od stanu gotowości w jakim alarm zarządzono. Im wyższa gotowość bojowa tym czas przeznaczony na osiągnięcie rejonów alarmowych jest krótszy. Stąd i zadania w zakresie łączności oraz czynności oficerów łączności wydziału łączności sztabu dywizji i batalionu łączności będą różne.

1. Przedsięwzięcia z zakresu zapewnienia łączności w okresie stanu podwyższonej gotowości bojowej realizowane przez wydział łączności dywizji oraz dowódcę i sztab batalionu łączności.

Okres podwyższonej gotowości bojowej jest okresem przejściowym od stanu stałej gotowości bojowej do stanu pełnej gotowości bojowej. Stąd też przedsięwzięcia realizowane w tym okresie - ogólnie mówiąc - będą dotyczyły doprowadzenia wojsk do stanu pełnej gotowości bojowej.

Zakres i charakter przedsięwzięć realizowanych w tym okresie przez wydział łączności sztabu dywizji oraz dowódcę i sztab batalionu łączności uzależniony będzie od zadań przewidzianych dla dywizji, rozkazów sztabu nadrzędnego oraz rozkazów dowódcy /szefa sztabu/ dywizji.

Wychodząc z powyższego, zakres tych przedsięwzięć, jak też ich charakter może być odmienny w każdej dywizji, jednak uogólniając zagadnienie można je sprowadzić do następujących:

a/ Przedsięwzięcia realizowane przez wydział łączności sztabu dywizji:

- wzmocnienie garnizonowego systemu łączności poprzez uruchomienie sieci radiowej sztabu dywizji na etatowych radiostacjach typu R-118 i włączenie do jej składu wszystkich jednostek podległych, wyposażonych w tego typu radiostacje. Praca radiostacji powinna być ograniczona do nasłuchu;

- dopilnowanie zestawienia dodatkowych łączy telefonicznych dalekosiężnych lub wewnątrz garnizonu o ile plan osiągnięcia gotowości bojowej sztabu przełożonego lub sztabu dywizji takie przewidywał;

- sprawdzenie i uaktualnienie dokumentów alarmowych materiałowych i eksploatacyjnych;

- wzmocnienie służby dyżurnej na garnizonowym węźle łączności. Przeprowadzenie szkolenia personelu węzła łączności z zakresu możliwości i sposobu wykorzystania systemów łączności Ministerstwa Łączności, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Ministerstwa Komunikacji i innych oraz sposobu postępowania podczas dokonywania połączeń na "hasła", a także zasad postępowania w wypadku odbioru niezrozumiałych dla personelu telegramów, sygnałów itp.;

- ograniczenie /lub całkowity zakaz/ korzystania z wojskowej łączności dalekosiężnej żołnierzom służby zasadniczej, a kadrze zawodowej prowadzenia rozmów o charakterze prywatnym;

- zarządzenie przekazania obiektu i urządzeń garnizonowego węzła łączności zgodnie z planem przydziału na czas wojny;

- dopilnowanie załadowania sprzętu i materiałów zapasu nie naruszalnego na pojazdy mechaniczne przez magazyn łączności dywizyjnego punktu zaopatrzenia;

- dokonanie sprawdzenia stanu technicznego urządzeń alarmowych i powiadamiania, udzielenie wytycznych podległym szefom łączności i dowódcy batalionu łączności w zakresie wykonania niektórych czynności związanych z wprowadzeniem stanu podwyższonej gotowości bojowej.

b/ Przedsięwzięcia realizowane przez dowódcę i sztab batalionu łączności dywizji:

- realizacja bieżących poleceń wydziału łączności sztabu dywizji;

- załadowanie na samochody i przyczepy posiadanych zapasów według instrukcji alarmowej /o ile nie zostały załadowane wcześniej/;

- skryte uzupełnienie stanu osobowego batalionu, a także realizowanie przedsięwzięć wynikających z zadań mobilizacyjnych batalionu na rzecz innych jednostek wojskowych;
- sprawdzanie i uaktualnianie dokumentów materiałowych i eksploatacyjnych;
- wyprowadzenie pojazdów mechanicznych na punkty zbiórek;
- przeprowadzenie wizji lokalnej własnych rejonów alarmowych;
- wzmacnianie warty i służby wewnętrznej oraz przygotowanie obiektu zakwaterowania do przekazania zgodnie z planem mobilizacyjnym;
- odwołanie żołnierzy z urlopu oraz ograniczenie ich oddalania się z jednostki i mieszkań prywatnych.

Dowodzenie wojskami dywizji w tym okresie realizowane jest w dalszym ciągu w oparciu o istniejący dotychczas stacjonarny system łączności uzupełniony ewentualnie dodatkowymi łącznikami w łączności dalekosiężnej i wewnętrznej garnizonu oraz połowymi etatowymi środkami łączności oddziałów i pododdziałów dywizji.

2. Przedsięwzięcia z zakresu zapewnienia łączności od momentu ogłoszenia alarmu do czasu opuszczenia rejonu zakwaterowania sztabów i oddziałów dywizji, realizowane przez wydział łączności sztabu dywizji oraz dowódcę i sztab batalionu łączności.

Do przekazania sygnału alarmowego wykorzystuje się techniczne środki łączności przeznaczone do alarmowania i powiadamiania wojsk, pracujące w oparciu o międzygarnizonowy i garnizonowy system łączności / o czym była mowa w punkcie 2, rozdz. II/.

Na krótki okres czasu całym systemem łączności będzie dysponowała służba dyżurno-operacyjna ośrodków alarmowania oraz służba dyżurna oddziałów i pododdziałów dywizji.

Nadzór nad sprawnym przebiegiem alarmowania i powiadamiania oraz alarmu w sztabie dywizji sprawuje specjalna grupa kierowania alarmem, w skład której wchodzi zwykle przedstawiciel dowództwa dywizji, wydziału operacyjnego oraz wydziału łączności. Grupa ta w okresie stanu podwyższonej

gotowości bojowej przebywa całą dobę na terenie sztabu dywizji.

System łączności dywizji w tym okresie nie ulega w zasadzie zmianie. Jednak dla sprawnego wyprowadzenia oddziałów i pododdziałów z garnizonu, uniknięcia "korków" i zatarasowań bram wyjazdowych, ulic itp., dla grupy kierowania alarmem może być zorganizowana sieć radiowa na radiostacjach UKF małej mocy, w skład której powinny wchodzić radiostacje wszystkich jednostek i instytucji wojskowych zlokalizowanych na terenie garnizonu. Sieć ta powinna być uruchomiona z chwilą ogłoszenia alarmu.

Zakres i charakter czynności realizowanych w tym okresie przez wydział łączności sztabu dywizji oraz dowództwo i sztab batalionu łączności będzie uzależniony od stanu gotowości bojowej w jakim alarm został zarządzony; zadań mobilizacyjnych sztabu dywizji i batalionu łączności, gdzie planowana jest realizacja przedsięwzięć z zakresu mobilizacji /w garnizonie czy w rejonie alarmowym/ itp. Uogólniając - można je sprowadzić do następujących:

a/ Wydział łączności sztabu dywizji:

- zapoznaje się z rodzajem alarmu i numerem rejonu alarmowego, który został wyznaczony do zajęcia przez dywizję oraz zadaniem jakie dywizja otrzymała;

- zapoznaje z zadaniem dowódcę batalionu łączności;

- wysyła swojego przedstawiciela /najczęściej oficera lub podoficera GWL/ z upoważnieniem do urzędu pocztowo-telekomunikacyjnego w celu załatwienia zestawienia niezbędnych łączy przewodowych;

- sprawdza środki łączności na punktach zbiórek i wydaje polecenie uruchomienia określonych planem sieci i kierunków radiowych i radiotelefonicznych;

- sprawdza włączenie na garnizonowym węźle łączności radiotelefonu K-1 oraz jakość łączności radiotelefoniczno-przewodowej z jednego z wozów dowodzenia stojących na punktach zbiórek;

- składa meldunek do Szefostwa Wojsk Łączności Sztabu Okręgu Wojskowego o zaistniałej sytuacji oraz szefowi sztabu dywizji o gotowości wydziału łączności i batalionu łączności do wyjazdu w rejon alarmowy.

O ile alarm został zarządzony w okresie stałej gotowości bojowej wydział łączności sztabu dywizji i batalion łączności wykonuje również ważniejsze przedsięwzięcia z okresu stanu podwyższonej gotowości bojowej.

b/ Dowództwo i sztab batalionu łączności dywizji:

- dowódca lub szef sztabu batalionu zapoznaje kadrę batalionu z otrzymanym zadaniem, wysyła patrol /patrole/ do budowy wstawki /wstawek/ kablowej od zakończenia zestawionego łącza przez pracowników urzędu pocztowo-telekomunikacyjnego do miejsca rozmieszczenia węzła /węzłów/ łączności w rejonie alarmowym dywizji;

- dowódcy pododdziałów pobierają alarmowe dokumenty eksploatacyjne do pracy środków łączności, które mogą być przechowywane w kancelarii tajnej lub u oficera dyżurnego batalionu;

- żołnierze poszczególnych pododdziałów wychodzą na miejsce zbiórek wraz ze swoim wyposażeniem osobistym i sprzętem przydzielonym im etatowo do obsługi.

Sztab batalionu łączności może w tym okresie realizować wcielenie do pododdziałów żołnierzy rezerwy powołanych na uzupełnienie stanu osobowego batalionu /o ile zachodzi/potrzeba/.

Dowódca batalionu składa meldunek szefowi łączności dywizji o gotowości batalionu do opuszczenia rejonu zakwaterowania.

Przejazd rzutu gospodarczego batalionu z garnizonu do rejonu alarmowego może się odbyć w jednym lub kilku rzutach. będzie to uzależnione od obsady kierowców, ilości zabieranych zapasów, zadań mobilizacyjnych itp.

3. Organizacja łączności w okresie przejścia dywizji z garnizonów stałej dyslokacji do rejonów alarmowych.

Aczkolwiek okres przemarszu wojsk z garnizonów do rejonów alarmowych nie trwa długo /1-3 godzin w zależności od oddalenia rejonów alarmowych/, to nieodzowne staje się zapewnienie łączności zarówno z przełożonym, jak i podległymi oddziałami /szczególnie w dywizjach w pełni rozwiniętych/, gdyż zadania postawione im pierwotnie mogą ulec zmianie.

Jest to jeden z trudniejszych okresów pod względem zapewnienia łączności, ponieważ wszystkie oddziały i pododdziały będą w ruchu. Ponadto odległości pomiędzy maszerującymi kolumnami podległych oddziałów i pododdziałów a kolumną sztabu dywizji mogą niekiedy przekraczać możliwości taktyczno-techniczne polowych środków łączności /odległości te mogą się wahać w granicach od kilku do kilkudziesięciu kilometrów i więcej w zależności od dyslokacji jednostek/.

Najskuteczniejszym środkiem łączności w tym okresie będzie łączność radiotelefoniczno-przewodowa. Polega ona na utrzymywaniu ciągłej łączności radiotelefonicznej pomiędzy maszerującymi kolumnami a ich garnizonowymi węzłami łączności za pomocą radiotelefonów zainstalowanych na garnizonowych węzłach łączności i wozach dowodzenia maszerujących w kolumnach oddziałów i sztabów.

Pamiętając, że radiotelefony K-1 garnizonowych węzłów łączności pracują w międzygarnizonowym systemie łączności, możemy w dość prosty sposób uzyskać niezbędne połączenia i wymieniać informacje pomiędzy kolumnami zdążającymi do rejonów alarmowych dowolnie od siebie oddalonych. Taki sposób wymiany informacji będzie możliwy tak długo, jak długo radiotelefony wozów dowodzenia będą się znajdowały w zasięgu radiotelefonów garnizonowych węzłów łączności.

Sposób wykorzystania międzygarnizonowego systemu łączności za pomocą radiotelefonów przedstawia załącznik nr 9.

Znacznie trudniej jest zapewnić w tym okresie łączność z oddziałami i pododdziałami dywizji, które radiotelefonów nie posiadają, a więc z batalionem saperów, batalionem medyczo-sanitarnym, kompanią chemiczną itp.

W tej sytuacji konieczne jest instalowanie w pomieszczeniach oficerów dyżurnych tych jednostek radiostacji ultrakrótkofalowych, których anteny powinny być instalowane na dużych wysokościach /dla zwiększenia zasięgu/. Powinny one pracować w kierunkach radiowych z radiostacjami ich dowódców lub sztabów maszerujących do rejonów alarmowych. W ten sposób poprzez pośredniczenie można dokonać wymiany niezbędnych informacji w relacji sztab dywizji - oddział lub pododdział. Taki sposób łączności przedstawia załącznik nr 9.

Niezależnie od opisanych sposobów organizacji łączności w okresie przegrupowywania się dywizji do rejonów alarmowych powinny być czynne /z ograniczeniem nadawania/ sieci radiowe na radiostacjach R-118 sztabu dywizji i kwatermistrza dywizji dla łączności z oddziałami podległymi.

Ponadto powinny być czynne:

- sieć radiowa regulacji ruchu organizowana przez kompanię ochrony i regulacji ruchu sztabu dywizji na radiostacjach UKF typu R-105;

- sieć radiowa kolumny sztabu dywizji na radiostacjach UKF typu R-105;

- sieć radiowa lub radiotelefoniczna rzutów dowodzenia sztabu dywizji.

Łączność radiowa z przełożonym /OW/ będzie organizowana według jego wytycznych. Może być zapewniona poprzez radiostację garnizonowego węzła łączności w sieci radiowej sztabu okręgu wojskowego, do której sztab dywizji wydziela swoją radiostację lub w sieci radiowej sztabu dywizji, do której może się włączyć radiostacja sztabu okręgu wojskowego. Organizację łączności radiowej przedstawia załącznik nr 1.

Wydział łączności sztabu dywizji winien dopilnować uruchomienia zaplanowanego systemu łączności i właściwego jego wykorzystania.

Oficerowie wydziału łączności przydzieleni do poszczególnych rzutów dowodzenia sztabu dywizji /wg decyzji szefa sztabu dywizji/, zdążają w kolumnach do rejonu alarmowego.

Przydział taki może być dokonany w sposób następujący:

- szef łączności: w grupie dowódcy dywizji;

- starszy pomocnik szefa łączności do spraw organizacyjno-szkoleniowych: w grupie rekonesansowej stanowiska dowodzenia sztabu dywizji;

- pozostali oficerowie wydziału : w grupie stanowiska dowodzenia sztabu dywizji.

IV.3 WYBRANE ZAGADNIENIA ORGANIZACJI ŁĄCZNOŚCI DYWIZJI W REJONACH ALARMOWYCH

Po osiągnięciu rejonów alarmowych, pojazdy mechaniczne ze środkami łączności zajmują swoje miejsca rozmieszczenia wprost z marszu. Załogi przystępują do ich rozwijania, ochrony, maskowania i nawiązywania łączności zgodnie z planem.

W okresie pobytu wojsk w rejonach alarmowych, łączność powinna zapewnić:

- możliwość wymiany informacji dowództwu i sztabowi dywizji z przełożonym oraz z dowódcami i sztabami podległych oddziałów /pododdziałów/;

- porozumiewanie się dowódców i sztabów oddziałów i pododdziałów dywizji przebywających w rejonach alarmowych z ich dotychczasowymi garnizonami stałej dyslokacji;

- wymianę informacji w zakresie kierowania przebiegiem mobilizacji i osiągnięcia gotowości bojowej przez oddziały i pododdziały dywizji;

- porozumiewanie się z terytorialnymi sztabami wojskowymi oraz innymi instytucjami wojskowymi i jednostkami obrony terytorialnej.

Biorąc pod uwagę, że każde wyprowadzenie dywizji w rejon alarmowy jest związane z przedsięwzięciami o charakterze tajnym i powinno odbywać się w sposób zamaskowany, podstawowymi środkami łączności powinny być te, które były podstawowe w okresie pobytu dywizji w miejscach stałej dyslokacji, a więc łączność przewodowa /telefoniczna i telegraficzna/ oparta o międzygarnizonowy system łączności oraz łączność pocztowa.

Łączność ta powinna być jednak przystosowana do nowych /trudniejszych/ zadań. Przystosowanie to polega najczęściej na zestawieniu łączy przewodowych w relacjach: stanowiska dowodzenia oddziałów w rejonach alarmowych, a ich macierzyste garnizonowe węzły łączności. Łącza przewodowe zestawiają miejscowe urzędy pocztowo-telekomunikacyjne na żądanie przedstawicieli jednostek wojskowych legitymujących się wspomnianymi już upoważnieniami.

W wypadku braku możliwości zestawienia łączy przez urząd pocztowo-telekomunikacyjny, należy w planach uwzględniać, a praktycznie realizować budowę linii w ww. relacjach kablem polowym.

Wnikając głębiej w możliwości oddziałów dywizji pod względem podłączania się z rejonów alarmowych do garnizonów za pomocą łączy przewodowych /zestawianych lub budowanych/ dochodzi się do wniosku, że niektóre oddziały takich możliwości nie posiadają ze względu na ograniczone siły i środki w tym zakresie, na przykład batalion medyczny, batalion remontowy, kompania chemiczna itp. W takich przypadkach rejony alarmowe tych jednostek celowo jest wybierać w pobliżu oddziałów z większymi możliwościami w tym zakresie i obciążać je budowaniem kierunków kablem polowym od własnego węzła łączności do tych jednostek. Możliwe są również i inne rozwiązania za pomocą środków radiowych UKF przedstawione w załączniku nr 10.

Połączenie łącami przewodowymi polowych węzłów łączności sztabu dywizji i podległych oddziałów w rejonach alarmowych z ich garnizonowymi węzłami łączności, zapewni wykorzystanie międzygarnizonowego systemu łączności, zarówno dla łączności z przełożonym jak i podwładnymi.

Pomimo tego, że zestawienie łączy przez placówki pocztowo-telekomunikacyjne odbywa się w trybie alarmowym, to jednak czas ich uruchomienia i oddania do eksploatacji przekracza normy czasowe określone w dyrektywie Ministra Obrony Narodowej na zajęcie rejonu alarmowego i osiągnięcie w nim gotowości bojowej przez oddziały i sztab dywizji.

Dlatego też po osiągnięciu rejonów alarmowych przez dywizję do czasu zestawienia stałych łączy telefonicznych w relacjach rejony alarmowe - garnizony, należy w dalszym ciągu wykorzystywać do włączania się w międzygarnizonowy system łączności środków radiotelefonicznych.

Dostarczenie przesyłek pocztowych tajnych i jawnych odbywa się na wydłużonych kierunkach od stacji pocztowej garnizonu do stacji pocztowej rozwiniętej przy SD w rejonie alarmowym.

Organizację łączności poczty polowej przedstawia załącznik nr 11.

Ponadto na okres pobytu dywizji w rejonach alarmowych powinna być zorganizowana łączność radiowa i radioliniowa według uprzednio opracowanego planu.

Łączność radioliniowa powinna spełniać w zasadzie rolę

awaryjną w systemie łączności przewodowej. Jednak może być również podstawowym środkiem do zapewnienia łączności z oddziałami, do których nie ma możliwości wydzielenia łączy przewodowych z miejscowej sieci telekomunikacyjnej.

Ponadto może ona spełniać podstawową rolę od czasu wejścia do rejonów alarmowych przez oddziały i sztaby do czasu zestawienia stałych łączy przewodowych, które jak już wspomniano będą zestawiane z pewnym opóźnieniem w stosunku do potrzeb.

Łączność radiowa powinna być zorganizowana ze sztabem nadrzędnym i oddziałami podległymi. Praca radiowych środków łączności na nadawanie powinna być ograniczona do niezbędnego minimum.

Bez większych ograniczeń natomiast można wykorzystywać łączność radiową pracującą w systemie międzygarnizonowym na radiostacjach krótkofalowych średniej mocy poprzez zdalne sterowanie tymi radiostacjami UKF małej mocy z rejonów alarmowych /o ile zasięgi tych ostatnich zapewnią taki rodzaj pracy/.

Po przybyciu w rejon alarmowy, wydział łączności sztabu dywizji będzie w początkowym okresie kierował i nadzorował rozmieszczenie i rozwijanie środków łączności oraz nawiązywanie łączności na wszystkich planowanych kierunkach dalekosiężnych oraz wewnętrznych.

Sprawny przebieg rozwinięcia środków łączności oraz nawiązanie łączności będzie uzależnione od właściwie zorganizowanej pracy na węzle łączności i stanowisku dowodzenia. Do rozwijania łączności wewnętrznej powinny być angażowane etatowe siły drużyny telefonicznej wewnętrznej, załogi wozów dowodzenia i radiostacji średniej mocy oraz kierowcy wozów sztabowych.

Oficerom wydziału łączności sztabu dywizji powinny być przydzielone konkretne zadania i zakres odpowiedzialności na okres pobytu dywizji w rejonach alarmowych ze szczególnym uwzględnieniem okresu zajmowania rejonu i nawiązywania łączności na przykład:

a/ szef łączności: nadzoruje całokształt pracy rozwijania i nawiązywania łączności; utrzymuje stały kontakt z dowódcą, szefem sztabu oraz wydziałem operacyjnym sztabu dywizji.

Przebywa w pobliżu miejsca pracy wydziału operacyjnego.

/o ile nie zostało ustalone inaczej/. Powinien być w każdej chwili osiągalny przez dowódcę lub szefa sztabu dywizji;

b/ starszy pomocnik szefa łączności do spraw organizacyjno-szkoleniowych: nadzoruje rozwijanie łączności przewodowo-radioliniowej; przebywa w rejonie miejsca rozwinięcia aparatuwni CRD K-4; utrzymuje stały kontakt z szefem łączności dywizji i informuje go o postępie prac związanych z nawiązywaniem łączności;

c/ starszy pomocnik szefa łączności do spraw zaopatrzenia: nadzoruje rozwijanie i nawiązywanie łączności środkami radiowymi. Przebywa w rejonie rozmieszczenia grupy radiostacji średniej mocy. Informuje szefa łączności o postępie prac w zakresie nawiązywania łączności radiowej;

d/ starszy pomocnik do spraw łączności szefa sztabu artylerii dywizji: nadzoruje rozbudowę systemu łączności dla sztabu artylerii dywizji. Przebywa w rejonie rozmieszczenia sztabu artylerii dywizji, informuje o postępie prac związanych z nawiązywaniem łączności szefa łączności dywizji i szefa sztabu artylerii dywizji;

e/ starszy pomocnik szefa łączności do spraw szyfrowo-kodowych: nadzoruje rozwijanie stacji kryptograficznej. Przebywa na stacji, utrzymuje stały kontakt z szefem sztabu i szefem łączności dywizji;

f/ pomocnik szefa łączności ds. łączności utajnionej nadzoruje rozwijanie stacji łączności utajnionej. Przebywa w rejonie jej rozwijania, utrzymuje stały kontakt z szefem łączności dywizji.

Całokształtem prac na węźle łączności stanowiska dowodzenia kieruje szef węzła łączności /dowódca batalionu łączności dywizji/ wraz ze swoim zastępcą do spraw technicznych.

Po nawiązaniu łączności oficerowie wydziału łączności meldują się w swoim miejscu pracy i przystępują do wykonywania swoich etatowych obowiązków oraz dodatkowo zleconych przez szefa łączności dywizji.

Rzutem gospodarczym oraz rezerwą sił i środków łączności powinien dowodzić szef sztabu lub kwatermistrz batalionu łączności.

ZAKONCZENIE

Wszystkie problemy związane z zapewnieniem łączności dowództwu i sztabowi dywizji w okresach osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej, powinny być szczegółowo przemyślane i rozwiązane w okresie stałej gotowości bojowej /w okresie pokoju/.

Dokumenty alarmowe wydziału łączności sztabu dywizji i batalionu łączności powinny być opracowane bardzo dokładnie i wnikliwie, z uwzględnieniem potrzeb w zakresie zapewnienia łączności w okresach osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej, a także uwzględniać okres działań bojowych /szczególnie w dywizjach o pełnych stanach osobowych/.

W miarę zmian zachodzących w metodach pracy sztabu wyposażenia wojsk i sztabów w nowe techniczne środki dowodzenia, otrzymywania nowych zadań, należy uaktualniać również dokumenty łączności, jak i sam proces realizacji zadań zawartych w tych dokumentach. W ten sposób uniknie się zaskoczenia, które może spowodować nieporządane w skutkach następstwa.

Załączniki:

1. Schemat łączności radiowej na okres osiągania wyższych stanów gotowości bojowej.
2. Tabela danych kierunków i sieci radiowych 5 DZ.
3. Schemat łączności radioliniowej 5 DZ w rejonach alarmowych nr 1.
4. Schemat łączności radioliniowej 5 DZ w rejonach alarmowych nr 2.
5. Plan rozmieszczenia środków łączności w rejonie zbiórki rzutów dowodzenia sztabu dywizji podczas alarmu.
6. Podział sił i środków łączności na rzuty dowodzenia sztabu dywizji podczas wyjścia z garnizonu do rejonu alarmowego.
7. Elementy garnizonowego węzła łączności organizowanego przy sztabie dywizji.
8. Schemat blokowy teletechnicznego systemu alarmowania - "TESA".
9. Sposób wykorzystania międzygarnizonowego systemu łączności za pomocą radiotelefonów K-1 podczas marszu dywizji z garnizonów do rejonów alarmowych.
10. Przykład organizacji łączności w rejonach z pododdziałami, które nie dysponują środkami przewodowymi /bm, brem, itp./.
11. Organizacja poczty polowej dywizji w rejonie alarmowym.
12. Schemat łączności przewodowej i radioliniowej 10 DZ w rejonie alarmowym.
13. Schemat łączności 15 DZ w rejonie stałej dyslokacji.
14. Plan rozmieszczenia elementów stanowiska dowodzenia dywizji w rejonie alarmowym.

OPRACOWAŁ:

ppłk inż. Marian ROMATOWSKI

Wykonano w 60 egz.

Egz nr 1-60 Bibl. Tajna
Wyk. ppłk M. Romatowski
Druk. E. K. dn. 15.02.71 r.
Nr ks. 0242/0361/WW
Kor. H. S.

TABELA
danych dla kierunków i sieci radiowych 5 DZ
na okres alarmów i działań bojowych.

Egz. Nr ...
Załącznik nr 2

1	2	3	4	Stałe dane radiowe			Zmienne dane radiowe					14	15	
				5	6	7	Kolumna I		Kolumna II					
							8	9	10	11	12			13
Nr sieci lub kier. radiow.	Nazwa sieci lub kierunku radiowego	Skład sieci lub kierunku radiowego	Umowny numer radiostacji	Kryptonim radiostacji	Kryptonim okólnikowy	Częstot. w KHz robocz. zapas.	Kryptonim radiostacji	Kryptonim okólnikowy	Częstot. w KHz robocz. zapas.	Kryptonim radiostacji	Kryptonim okólnikowy	Częstot. w KHz robocz. zapas.	Typ radiostacji	Uwagi
21	Sieć radiowa dowódzcy dywizji	Dca 5 DZ	251	WISŁA	WIERZBA	36100 36350	STUDIO	M E W A	42000 36400	GALICJA	W E L N A	45000 36500	R-105 /R-108/	
		Szef sztabu	252	ODRA			MAGNETO			KLAPS				
		Zca dow 5 DZ ds lin.	253	PILICA			ŁAD			SIND				
		Zca dow 5 DZ ds tech. i zaopatrzenia	254	NOTEĆ			TRASA			KALDERA				
		Szef wydz. oper. szt. dyw.	255	SAN			ŁONT			ROZOGA				
		Dowódca 6 pz	256	WIEPRZ			KARCON			KLIMAT				
		Dowódca 7 pz	257	WARTA			OBERTYN			STARTER				
		Dowódca 8 pz	258	ŚLUPIA			ADYGA			METOL				
		Dowódca 5 pez	259	DĄB			ŁOLANT			OKAZ				
		Dowódca 5 pa	260	BUK			MANRESA			MALWA				
		Dowódca 5 drt	261	SOSNA			PROBLEM			KLARYT				
		Dowódca 5 dapano	262	JODŁA			GLUTEN			AGRAFA				
		Dowódca 5 br	263	ŚWIERK			LAWRA			KOMODA				
		Dowódca 5 bsap	264	BRZOZA			EWELIN			RADA				
		Dowódca 5 brem	265	GRUSZA			TAJWAN			PAROL				
		Dowódca 5 bms	266	JABŁOŃ			BOGOTA			REDIA				
Dowódca Kchem	267	ŚLIWA	ŚLOTA	LOTNISKO										
Dowódca 5 paplot	268	WIŚNIA	JANÓW	WROCLAW										
	269	TOPOLA	SAIDA	EGZYNA										

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
26	Sieć radiowa kierownia alarmem w garnizonie	Gr.kier.alar.szt. 5 DZ	297	INWESTOR	NIKIEL	<u>45670</u> 43150	FAKTURA	OLÓW	<u>41250</u> 37100	WANAD	KWADRAT	<u>37200</u> 39000	R-105	
		Dowódca 5 paplot	298	OKAP			ADRIA			REZONER				
		Dowódca 5 błącz	299	LERIDA			ZIELNIK			GALANT				
		Dowódca Kchem	300	BRAZYLIA			HAKATA			NAMIOT				
		Dca gr.rekon.SD szt. 5 DZ	301	KANTOR	TRAWERS	AKABA								
		-----	302	START	AKCENT	IKONA								
		-----	303	TYBER	LEBA	SZOT								
-----	304	ADEN	LAMPA	CENZUS										
29	Sieć radiowa szefa artylerii dywizji	Szef art. 5 DZ	305	KSENON	ZELAZO	<u>29000</u> 31000	NAKLAD	ROSA	<u>39100</u> 32000	RADIO	ZAMIEK	<u>39200</u> 33000	R-108	
		Dowódca 5 pa	306	PAGODA			PALACZ			AKRA				
		Dowódca 5 drt	307	JEDLINA			NABUT			ZIMA				
		Dowódca 5 dar	308	NERADA			TETRODA			LANCET				
		Dowódca 5 dapano	309	HURAGAN			KORPUS			ALERA				
		-----	310	ORDA			KARTACZ			SALA				
-----	311	KRYM	RADIAN	SERWIS										
30	K/R szefa OPL dyw	Szef OPL 5 DZ	312	METAL		<u>23000</u> 24100	ADRESAT		<u>23100</u> 24400	UJAZD		<u>23300</u> 25500	R-109	
		Dowódca 5 paplot	313	BAK			METYL			SZCADA				
31	K/R szefa dyw sap.	Szef sap.5 DZ	314	KORNER		<u>37300</u> 38900	TYGIEL		<u>37400</u> 38800	EMAN		<u>37500</u> 38700	R-105	
		Dca 5 bsap	315	PAD			OBLÓT			NAGAN				
32	K/R szefa wojsk chem. dyw	Szef wojsk chem. 5 DZ	316	HAGEN		<u>37600</u> 38600	SAWA		<u>37700</u> 38500	KARTON		<u>37800</u> 38400	R-105	
		Dca komp.chemicz.	317	BALET			DURIAN			PIKA				
34	S/R k-ta drogi nr 1	Komendant drogi nr 1	318	POCISK	OKNO	37900	STRATA		37800	RÓW	SZAPA	38000	R-105	
		Post.regul.ruch.nr 1	319	KASKADA			MANDAT			OKROJ				
		Post.regul.ruch.nr 2	320	TAKSA			STATEK			HURON				
		-----	321	FASZYNA			CEP			WALEC				

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
35	S/R k-ta drogi nr 2	Komendant drogi nr 2	322	SOTNIA	ZŁOTO	38300	REDUTA	WODA	38200	NAWÓJ	DESKA	38100	R-105	
		Post.reg.ruchu nr 3	323	KASTA			ULOT			TYROL				
		Post.reg.ruchu nr 4	324	ILAWA			NAGOJA			FLAGA				
		-----	325	JEMEN			NASADA			LAMPAS				
36	Sieć radiowa ostrzegania dywizji	Post.ostrzeg.szt. 5 DZ	326	OBŁOK	CALKA	26000	KASYDA	WOSK	26100	LIBERA	POWÓDŹ	26300	R-109 /R-312/	
		KSD 5 DZ	327	BANDOS			MORA			MAJKA				
		Sztab 5 pz	328	NARCYZ			KAWON			TANGER				
		Sztab 5 pz	329	GALIA			KAFRON			KWARC				
		Sztab 5 pz	330	WILIA			BURDON			REGA				
		Sztab 5 pcz	331	KUREK			MASKA			KOS				
		Sztab 5 pa	332	MAGNOLIA			TYNK			MALWA				
		Sztab 5 paplot	333	OBIEKT			MIECH			SPARTA				
38	Sieć radiowa kwatermistrza dywizji	Zca dcy 5 DZ ds techn. i zaopatrzenia	334	MAPA	KLUCZ	38200 41100	ASTORIA	SZCZYT	38300 41200	MOSKWA	LÓDŹ	41300 38400	R-105	
		Zca dcy 5 drt ds techn.i zaopatrzenia	335	CEWNIK			KALKA			KIJÓW				
		Zca dcy 5 dar ds techn.i zaopatrzenia	336	MIARKA			SZTANGA			ARENA				
		Zca dcy 5 dąppanc ds techniki i zaopatrz.	337	NIECKA			DARIA			SEZAM				
		Zca dcy 5 br ds techn.i zaopatrzenia	338	WULKAN			ANGARA			RUMBA				
		Zca dcy 5 bsap ds techn.i zaopatrzenia	339	LEWKONIA			ZŁOCIEN			DEMON				
		Dca 5 brem	340	FILTR			RADŁO			TOGA				
		Dca 5 bm	341	WAWEL			GAMA			GIZA				
		-----	342	KWATERA			ULTRA			ROBOT				
		-----	343	OKTAWIA			SYBIN			WIOLA				
-----	344	ORKAN	MORZE	LAWA										
				APARAT				SODA		TRAMP				

1	2	3	4	Stałe dane radiowe					Zmienne dane radiowe											20	21	
				5	6	7	8	9	Kolumna I						Kolumna II							
									10	11	12	13	14	15	16	17	18	19				
Numer sieci lub kier. radiowego	Nazwa sieci lub kierunku radiowego	Skład sieci lub kierunku radiowego	Umowny numer radiostacji	Kryptonim radiostacji	Kryptonim okólnikowy	Sygnal rozpoznawczy rdst.	Okólnikowy sygnal rozp.	Częstot. w KHz robocz. zapas.	Kryptonim radiostacji	Kryptonim okólnikowy	Sygnal rozpoznawczy rdst.	Okólnikowy sygnal rozp.	Częstot. w KHz robocz. zapas.	Kryptonim radiostacji	Kryptonim okólnikowy	Sygnal rozpoznawczy rdst.	Okólnikowy sygnal rozp.	Częstot. w KHz robocz. zapas.	Typ radiostacji i rodzaj emisji	U w a g i		
25	Sieć radiowa sztabu dywizji	Sztab 5 DZ	217	ARKA		ac5x				OBÓZ		mxkp			SŁAYA		3krp					
		Sztab 6 pz	218	MOTYL		m3je				ANTYK		3yfe			WROTA		psza					
		Sztab 7 pz	219	WOREK		yida				SAGAN		uf3b			SEZAM		nm3b					
		Sztab 8 pz	220	WYRWA	DELBANA	uv2x		mkwL	$\frac{2562}{5478}$	ISKRA	SAMOLOT	bdek	wawe	$\frac{2154}{5830}$	SOKÓŁ	DOMATOR	dakx	3phx	$\frac{1850}{4862}$			
		Sztab 5 pcz	221	WAZON		j6zm	KAWA			szez		WRAK			5fxn							
		Sztab 5 pa	222	FIGA		3awp	CYFRA			kk3		OBORA			k2ij							
		Sztab 5 drt	223	FANFARA		raki	ZEGAR			vxps		SUWAK			rf2c							
		Sztab 5 br	224	SOBOL	ob3f	TARCZA	zy 3	BANAN	vxk2													
		Zca dow 5 DZ ds techn. i zaopatrz.	225	ANKARA	9mbi	POCISK	gvex	OWOC	rfzc													
		Sztab armii OW	226	WAGON	ekgv	KILIM	unic	KOLEC	uxq1													
	227	WILGA	3uvn																			
27	Sieć radiowa rozpoznania dywizji	Szef rozpoz. 5DZ	228	WOLGA	KOREK	mfgk			KATODA	LOTNIAK BEGONIA	vfnk			SOLEC	SZTANGA AROMAT	rnfx						
		Szef rozp. 6 pz	229	GWARDIA		abcd	KOBRA	grx2			KABINA	vky2										
		Szef rozp. 7 pz	230	OLIMP		ef5q	AWARIA	x3mi			POLOT	xf3b										
		Szef rozp. 8 pz	231	DEMON		hijk	LINA	efkh			KAJET	de5i										
		Szef rozp. 5 pcz	232	TEMPO		lkn2	KLIN	chnf			BLAGA	jfze										
		Dowódca 5 br	233	FLAGA		rspv	RUBIN	obed			KOZETA	lnkq										
	234	OPERA	zxx3	MEWA	2kop		WOREK	robd														

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
28	Sieć radiowa szefa art. dyw.	Szef artylerii 5 DZ	235	DOGA	KAPA	um21	yfjk		RABAT	WŁOS	xhaj	q2cd		OKOŃ	KOŃ	rów4	vqyz		R-118	
		Sztab 5 pa	236	SYGNET		3bdn	yfjk	1750	GNIĄZDO		2pcz	2000	SZCZYT	abc3			A-1;			
		Sztab 5 drt	237	BONBAS		dde2	vqn2	4520	PIWO		sz2a	6500	KORA	5bcf			A-3;			
			238	ORKAN		vkup	vqn2		DRABINA		5apj		BUTIA	fa8p		rakj		A-1 i		
33	Sieć radiowa regul. ruch. szt. dyw.	Sztab 5 DZ	239	KADET	WIZA	fniv	abzp		PORĘCZ	NOGA	1efq	1eik		KANAPA	ROK	o2kf	3bdz		R-104	
		K-t drogi nr 1	240	SALUT		spfa	abzp	1620	WILGA		gagq	1750	TASAK	rab8			A-1;			
		K-t drogi nr 2	241	GARD		ova3	e13b	2830	DROGA		a5ci	3200	SOWA	9ikj			A-3;			
			242	OSIKA		eta1	e13b		OBŁOK		u6ab		LIMBA	rmpz		zsfj				
37	Sieć radiowa kwaterymistrza dywizji	Z-ca dcy 5 DZ ds techn.i zaopatrz.	243	TOPOLA	KONAR	kop4			EKRAN	REKIN	de3a	3mfd		BARON	MIEDZA	sxg7	r3ad		R-118	
		Z-ca dcy 6 pz ds techn.i zaopatrz.	244	PODŁOGA		5abr	krmb		LEDA		name		AUTOR	qagb			BMZ			
		Z-ca dcy 7 pz ds techn.i zaopatrz.	245	ZIEMIA		q2oa	krmb		CYWIL		2mfq		WELON	3fju			A-1;			
		Z-ca dcy 8 pz ds techn.i zaopatrz.	246	TARAS		abxq		1810	WIDLY		xyab	2110	CYNA	łpak			A-3;			
		Z-ca dcy 5 pz ds techn.i zaopatrz.	247	WILIS		ran2		5200	KOZA		yq2a	4000	SAGA	spu3			A-1 i			
		Z-ca dcy 5 pa ds techn.i zaopatrz.	248	GUZIK		1abd	mfc2		MUCHA		axbd		TEKA	kar1			A-3;			
		Sztab 5 DZ	249	PALIWO		usfj	mfc2		FOSA		fijk		PUSZKA	orfj						
			250	TRAKTOR		abcz	mfc2		FERMA		szek		TARAN	obsq		mobd				

Uwagi:

1. Dane radiowe kolumny I-szej wykorzystywać do pracy w dni nieparzyste, a kolumny II-giej w dni parzyste. Przejścia z danych radiowych kolumny I-szej na kolumnę II-gą, dokonywać o godzinie 24.00.
2. Przejście do pracy na stałe dane radiowe - tylko na sygnał fonem "OGIEŃ", kluczem "555".
3. Uruchamianie poszczególnych sieci radiowych, dokonywać na sygnał: fonem - "LANCA" kluczem - 666 z dodaniem numeru sieci. Przykład: wykonać: "LANCA - 25 i 37" znaczy włączyć do pracy radiostacje sieci numer 25 i 37. Ponadto radiostacje sieci radiowych numer 25; 26; 28; 36 i 37 włączać na odbiór samodzielnie z chwilą ogłoszenia dla oddziału /pododdziału/ alarmu.
4. Sieć radiowa nr 26 - czynna od momentu ogłoszenia alarmu do czasu opuszczenia przez jednostki garnizonu.
5. Wyprowadzenie radiostacji z jednej sieci do pracy w innej sieci - na sygnał: fonem - "GWIAZDA", kluczem - 777 z dodaniem numeru sieci, do której radiostację należy wprowadzić. Przykład: radiostacja nr 222 pracująca w sieci radiowej nr 25 otrzymała sygnał: GWIAZDA - 28 lub 777-28, oznacza przejście tej radiostacji do pracy w sieci radiowej nr 28.

6. Przejście do pracy na częstotliwość zapasową na sygnał: "888", a na częstotliwość roboczą "999".
7. Sprawdzenie tożsamości korespondenta - wg klucza do tablicy TRR, który nabierać z tabeli kluczy - kartka nr 15.
8. Stały kryptonim dowódcy 5 DZ "ORZEL". Kryptonim ten powinni znać wszyscy radiotelegrafiści i radiotelefoniści pracujący w sieciach radiowych dywizji i pułków i na jego wołanie natychmiast się zgłaszać.
9. Radiostacje nr nr 260 - 268 są wprowadzane do sieci radiowej nr 21 i wyprowadzane z tej sieci - zgodnie z punktem nr 5. Wprowadzenie nastąpi najwcześniej w wypadku przegrupowania 5 DZ.

SZEF ŁĄCZNOŚCI 5 DZ

.....

Podział sił i środków łączności na rzuty dowodzenia
sztabu dywizji podczas wyjścia z garnizonu
w rejon alarmowy.

T A J N E

Egz. Nr ...

Załącznik nr 6

Organizowane rzuty dowodzenia

Gr. rekon. SD dywizji		Gr. d-cy dywizji		Gr. sztabu dywizji		Gr. rekon. KSD dywiz.		Gr. kwater. dywizji		Batalion łączności
Nazwa sprzętu	Ilość ludzi	Nazwa sprzętu	Ilość ludzi	Nazwa sprzętu	Ilość ludzi	Nazwa sprzętu	Ilość ludzi	Nazwa sprzętu	Ilość ludzi	Nazwa sprzętu /rezerwa/
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
R-3 nr rej. 4511	3	R-3 nr rej. 4612	3	R-3 nr rej. 4500	3	RWL-1 nr rej. U-4520	6	R-3 nr rej. 3939	3	CRD-K4 nr rej. U-8765
R-118 nr rej. U-2020	4	R-3 nr rej. 5211	3	R-118 nr rej. U-1288	4	R-118 nr rej. U-4987	4	R-118 nr rej. U-1580	4	Liniowy do K-4 nr rej. U-7654
R-118 nr rej. U-3551	4	RPKO-4 nr rej. 2880	3	R-104 nr rej. D-1552	3	Samoch. liniowy dr. telef. nr rej. U-9922	6			Samochód dr. telefon. nr rej. U-3777
CRD-K4 nr rej. U-3653	6	R-4 nr rej. 2930	3	Stacja transmisyj i informacji nr rej. U-1111	1					AŁD-3 nr rej. U-5976
Liniowy do CRD-K4 nr rej. U-1520	6	R-2 nr rej. 3540	3	Stacja kryptograficzna nr rej. U-1223	1					AKR nr rej. U-7911
AŁD-3 nr rej. U-1640	5	R-118 nr rej. U-8230	4	Eksped. poczty tajnej nr rej. U-2154	1					ARO nr rej. U-8271
R-405 nr rej. U-5222	5			Eksped. poczty jawnej nr rej. U-2154	1					L-4 nr rej. U-9310
R-405 nr rej. U-5223	5			R-800 nr rej. D-3113	3					PSŁ-2 nr rej. U-3322
R-405 nr rej. U-5225	5			R-800 nr rej. D-4500	3					
				Gaz-69 nr rej. D-1999	2					
				Gaz-69 nr rej. D-5001	2					
				Motocykl nr rej.	1					

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
				Motocykl nr rej.	1					
Razem ludzi	43		19		26		16		7	
Razem pojazdów mech.	9		6		13		3		2	

SZEF ŁĄCZNOŚCI 5 DZ

.....

ZATWIERDZAM

Szef Sztabu .....

dnia .....

SCHEMAT ŁĄCZNOŚCI RADIOWEJ

5 DZ na okres osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej.

Egz Nr
Nr Ks. 0362/ww

A) łączność z przełożonym.

(przykład)

Załącznik nr 1

Nr sieci	Nazwa sieci lub kierunku rad.	OW		Armia			5 DZ				Podległe oddziały i pododdziały											Inne związki, oddziały i pododdziały												
		DSD	ZPSD	WSD	SD	KSD	GWE	WSD	SD	KSD	6pz	7pz	8pz	5pcz	paplot	pa	drt	dar	br	bsap	brem		bms	kchem										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25										
50	S/R Sztabu Generalnego dla OW																							Szt. Gen.		Inne GWT OW								
51	K/R na wyprowadzenie z S/R nr 50																																	
1	S/R dcy armii (OW)																									dca 6DZ		dca 7DZ		dca 14 DPanc				
2	K/R na wyprowadzenie z S/R nr 1																																	
5	S/R sztabu armii (OW)																									Sztab 6DZ		Sztab 7DZ		Sztab 14 DPanc				
6	K/R na wyprowadzenie z S/R nr 5																																	
10	S/R szefa WR i art. armii (OW)																									Szef art 6DZ		Szef art 7DZ		Szef art 14DZ		ABRT		
12	S/R szefa OPL armii (OW)																									Sz OPL 6DZ		Sz OPL 7DZ		Sz OPL 14 DPanc		10 paplot		12 paplot
14	S/R kwatermistrza armii (OW)																									6DZ		7DZ		14 DPanc		RBA		
17	S/R Lotnictwa łącznikowego armii (OW)																									Pozostałe ZT			Śmigł. łączn.					
18	S/R powiadam. KOPK																								inne ZT		KOPK							
19	S/R powiadamiania o skażeniach promieniotw.																								inne ZT		COAS							

B) łączność z oddziałami podwładnymi.

Nr. sieci	Nazwa sieci lub kierunku	5 DZ		6 pz		7 pz		8 pz		5 pcz		Podległe oddziały i pododdziały										Inne związki, oddziały i pododdz.			
		WSD	SD	KSD	SD	TSD	SD	TSD	SD	TSD	SD	TSD	paplot	pa	art	dar	clappanc	br	bsap	brem	bm		kchem	blącz.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
																								z-ca dcy DZ d/s śmigł.	
21	S/R dowódcy dywizji																								śmigł. łączn.
22	S/R dcy dywizji																							Szeff wydz. operac. szt. dywizji	
23	S/R sztabu dywizji																								
24	S/R kolumny sztabu dywizji																							Radiost. osób funk. maszerujących w kolumnie sztabu.	
25	S/R sztabu dywizji																							sztab armii (OW)	
26	S/R kierowania alarmem w garnizonie																							Grupa Kier. alar. dywizji Jedn. garniz. oraz dcy rzutów dowodcz. sztabu dywizji	
27	S/R szefa rozpoznania dywizji																								
28	S/R szefa artylerii dywizji																								
29	S/R szefa artylerii dywizji																								
30	K/R szefa OPL dywizji																								
31	K/R szefa sap. dywizji																								
32	K/R szefa wojsk chem. dywizji																								
33	S/R regulacji ruchu sztabu dywizji																							Komendant drogi nr 1 Komendant drogi nr 2	
34	S/R K-ta drogi nr 1																						Post. r/ruchu		
35	S/R K-ta drogi nr 2																						Post. r/ruchu		
36	S/R ostrzegania dywizji																								
37	S/R zcy dcy 5 DZ d/s techniki i zaopatrzenia																								
38	S/R zcy dcy 5 DZ d/s techniki i zaopatrzenia																								
																								<u>Szeff łączności 5 DZ</u>	

Zatwierdzam
Szef Sztabu 5DZ

Schemat łączności radioliniowej 5DZ w rejonach alarmowych nr 1 (przykład)

Załącznik nr 3

Egz. Nr.....
Nr ks. 0362/WW.

I Numery fal roboczych kierunków radioliniowych dla stacji radioliniowych oddziałów podległych:

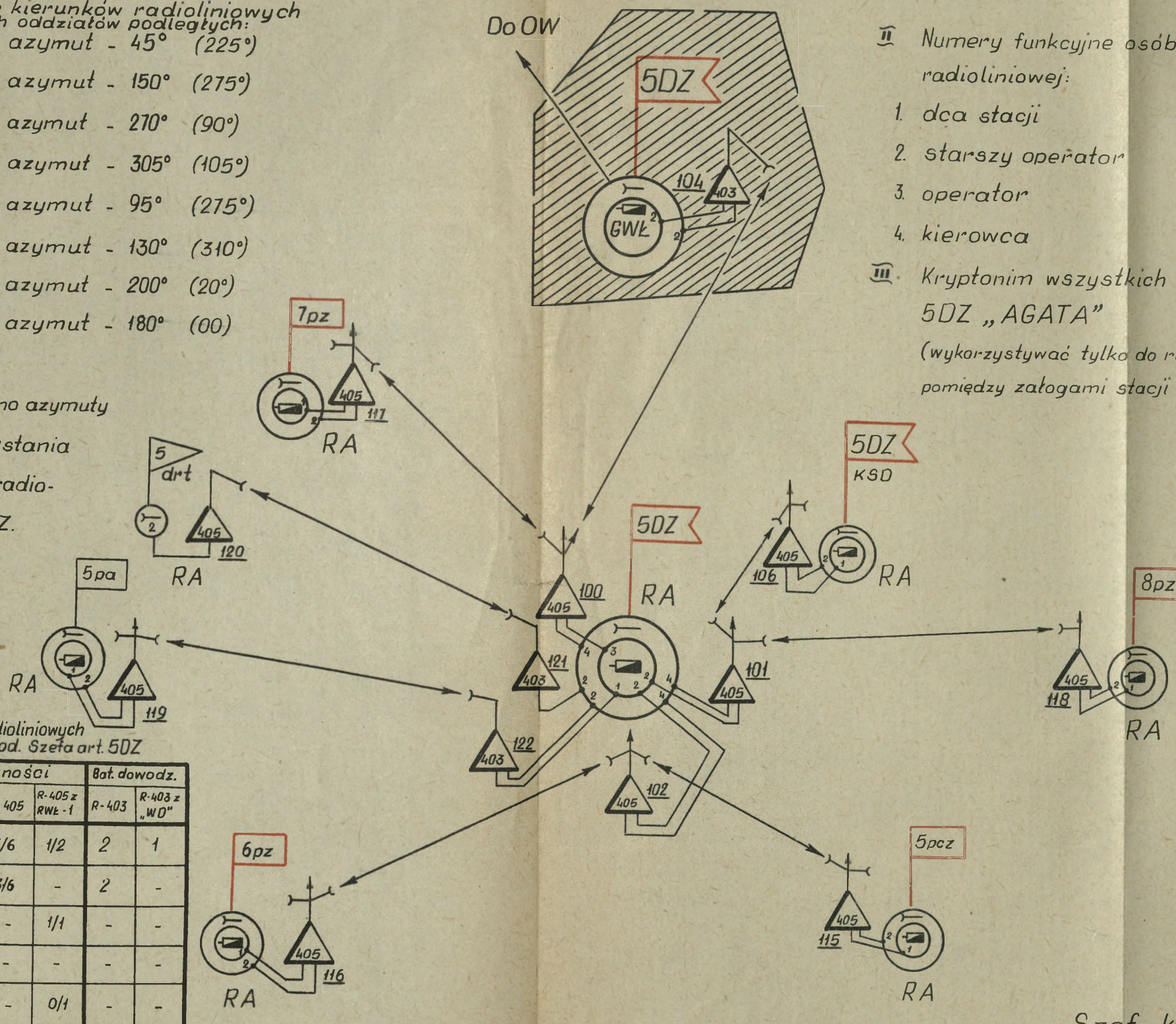
1. 6pz - 21/88 azymut - 45° (225°)
2. 7pz - 01/51 azymut - 150° (275°)
3. 8pz - 24/91 azymut - 270° (90°)
4. 5pcz - 05/55 azymut - 305° (105°)
5. 5pa - 42/109 azymut - 95° (275°)
6. 5drł - 30/97 azymut - 130° (310°)
7. KSD 5DZ - 27/94 azymut - 200° (20°)
8. GWŁ - 33/100 azymut - 180° (00)

Uwaga: w nawiasach podano azymuty odwrotne dla wykorzystania przez obsługi stacji radioliniowych Wł SD 5DZ.

II Numery funkcyjne osób funkcyjnych stacji radioliniowej:

1. dca stacji
2. starszy operator
3. operator
4. kierowca

III Kryptonim wszystkich stacji radioliniowych 5DZ „AGATA”
(wykorzystywać tylko do rozmów służbowych pomiędzy załogami stacji radioliniowych).

Rozliczenie środków radioliniowych batalionu łączności i bat.dowod. Szefa art. 5DZ

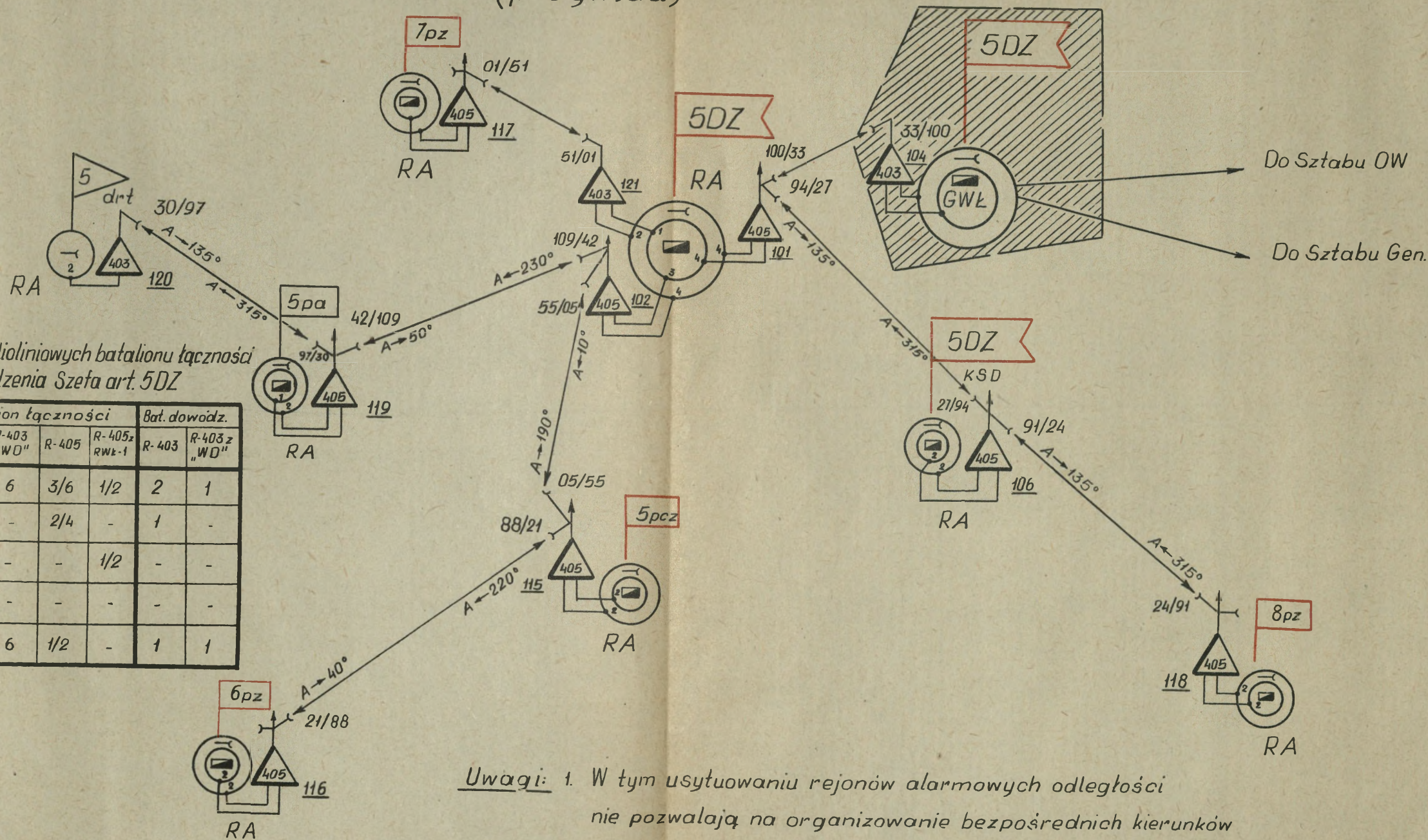
Nazwa sprzętu Miejsce rozwinięcia	Batalion łączności				Bat.dowodz.	
	R-403	R-403 z „WD”	R-405	R-405 z RWŁ-1	R-403	R-403 z „WD”
Stan w/g etatu	2	6	3/6	1/2	2	1
Rozwiniętych w RA SD 5DZ	-	-	3/6	-	2	-
Rozwiniętych w RA KSD 5DZ	-	-	-	1/1	-	-
Rozwiniętych w garnizonie	1	-	-	-	-	-
w odwodzie	1	6	-	0/1	-	-

Szef łączności 5DZ

Wykonano 60 egz.

Egz. Nr 1-60 do skryptu poz. 0361
Oprac. ppłk. ROMANTOWSKI
Rys. J.G. dn. 6. 03. 1971r.

Schemat łączności radioliniowej 5DZ w rejonach alarmowych nr 2 (przykład)

Rozliczenie środków radioliniowych batalionu łączności i baterii dowodzenia Szefa art. 5DZ

Nazwa sprzętu Miejsca rozwinięcia	Batalion łączności				Bat. dowodz.	
	R-403	R-403 "WD"	R-405	R-405z RWk-1	R-403	R-403z "WD"
Stan w/g etatu	2	6	3/6	1/2	2	1
Rozwiniętych w RA SD 5DZ	-	-	2/4	-	1	-
Rozwiniętych w RA KSD 5DZ	-	-	-	1/2	-	-
Rozwiniętych w garnizonie	1	-	-	-	-	-
W odwodzie	1	6	1/2	-	1	1

Uwagi: 1. W tym usytuowaniu rejonów alarmowych odległości nie pozwalają na organizowanie bezpośrednich kierunków radioliniowych pomiędzy sztabem dywizji a oddziałami podległymi - wykorzystano pośredniczenie.

2. A → 90° - oznacza azymut.

3. Liczby 100, 101 itd - oznaczają numer stacji radioliniowych.

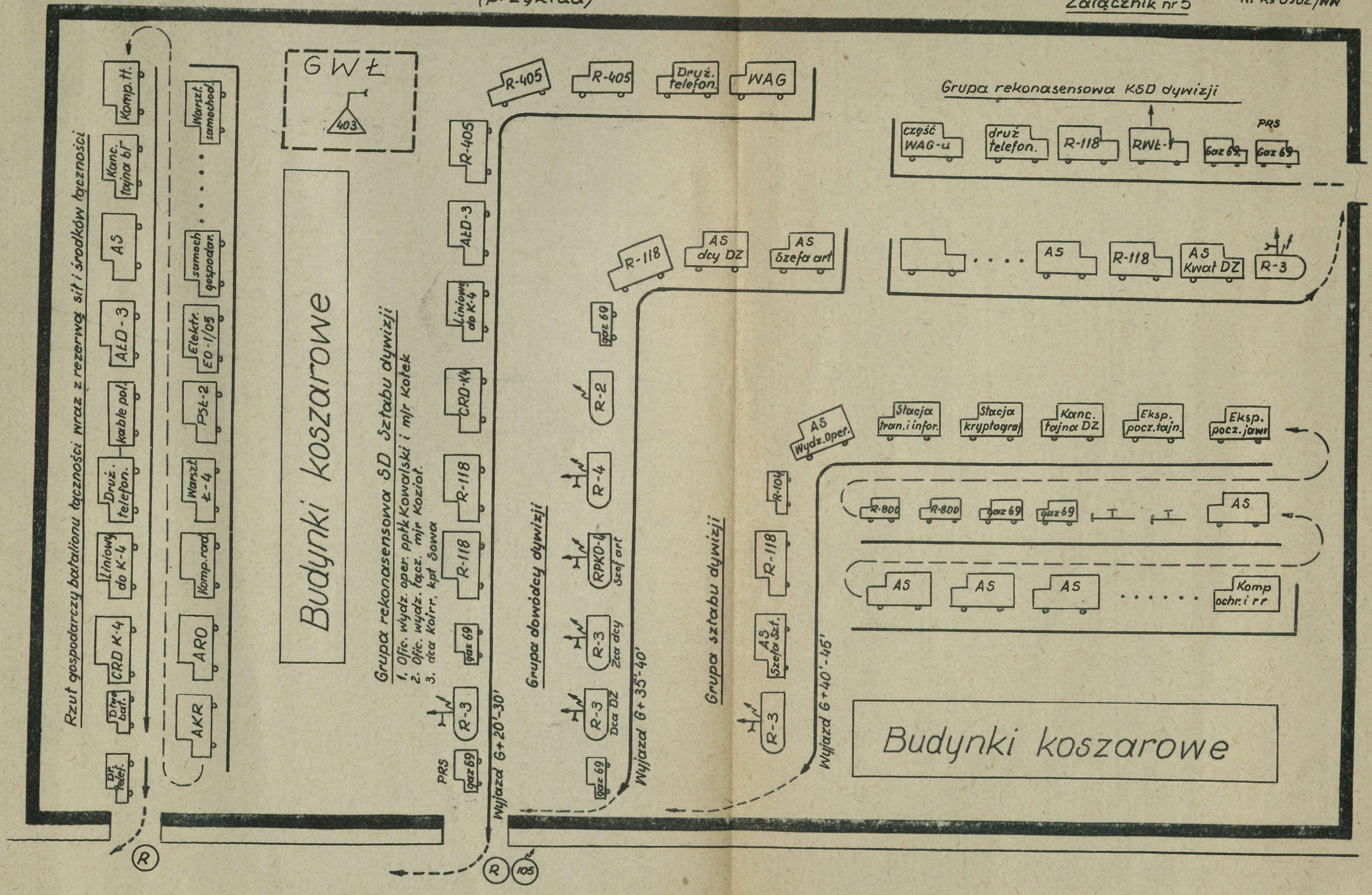
Wykonano 60 egz.
Egz. Nr 1 - 60 do skryptu poz 0361
Oprac. ppłk ROMATOWSKI
Rys. J.B. dn. 6.03.1971r.

Szef Łączności 5DZ

Plan rozmieszczenia środków łączności w rejonach zbiórek rzutów dowodzenia sztabu dywizji podczas alarmu
(przykład)

Załącznik nr 5

Eqz Nr
Nr Ks 0362/wm

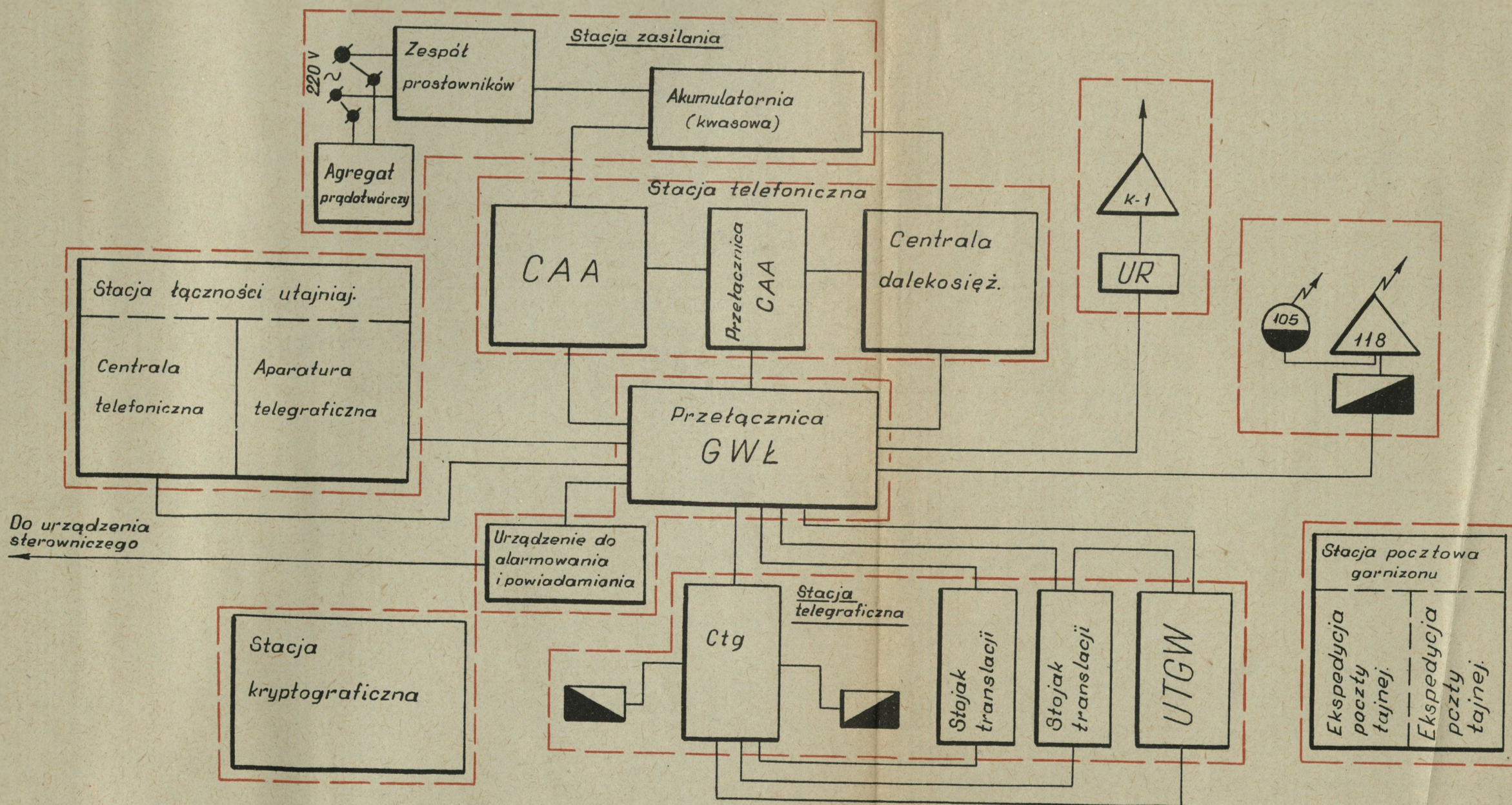

Elementy garnizonowego węzła łączności organizowanego przy sztabie dywizji

Załącznik nr 7

TAJNE

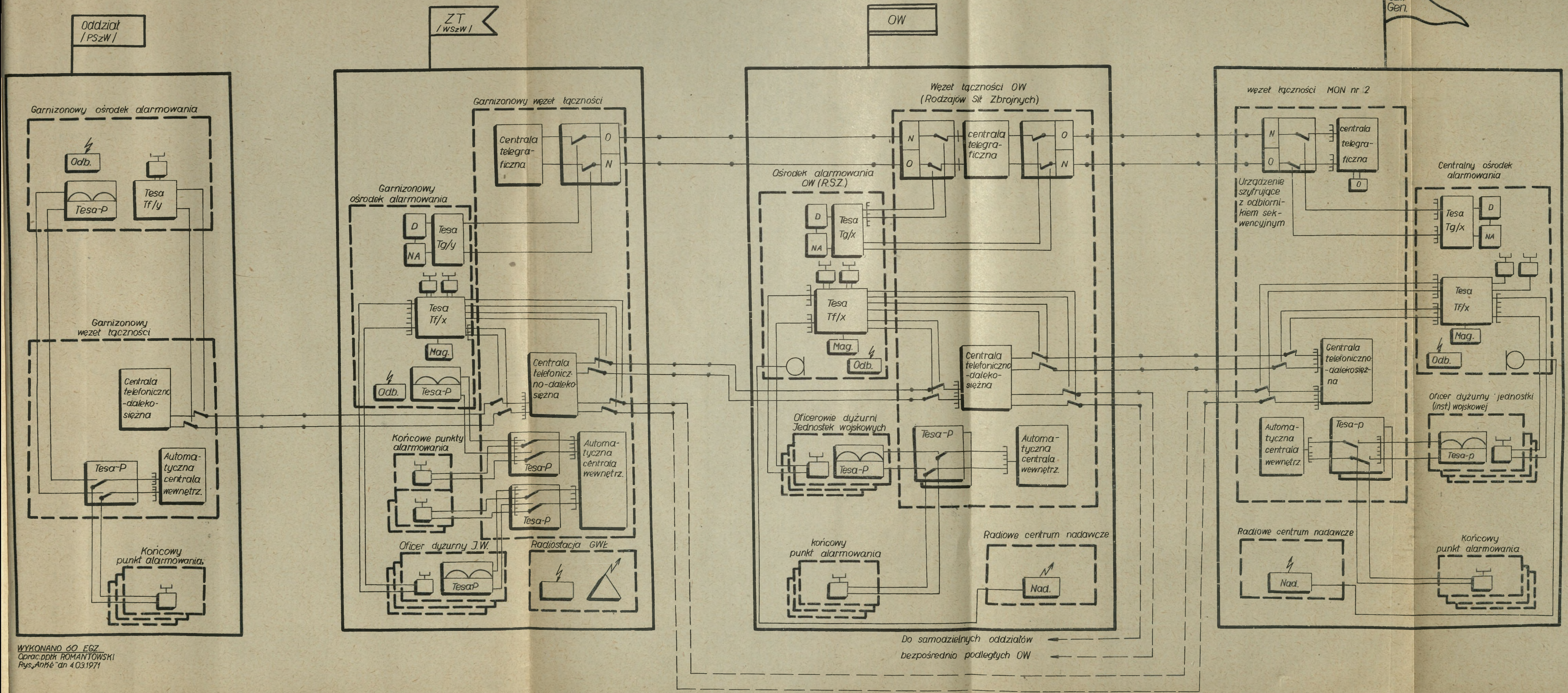
Egz. Nr. ....
Nr ks. 0362/W.W.

Wykonano 60 egz.
Egz. Nr 1-60 do skryptu poz. 0361
Oprac. ppłk ROMATOWSKI
Rys. J. G. dn. 6. 03. 1911.

**SCHEMAT BLOKOWY
TECHNICZNEGO SYSTEMU ALARMOWANIA-TESA**

TAJNE
Egz.Nr.....
Nr Ks.0362/ww
ZAŁĄCZNIK NR 8

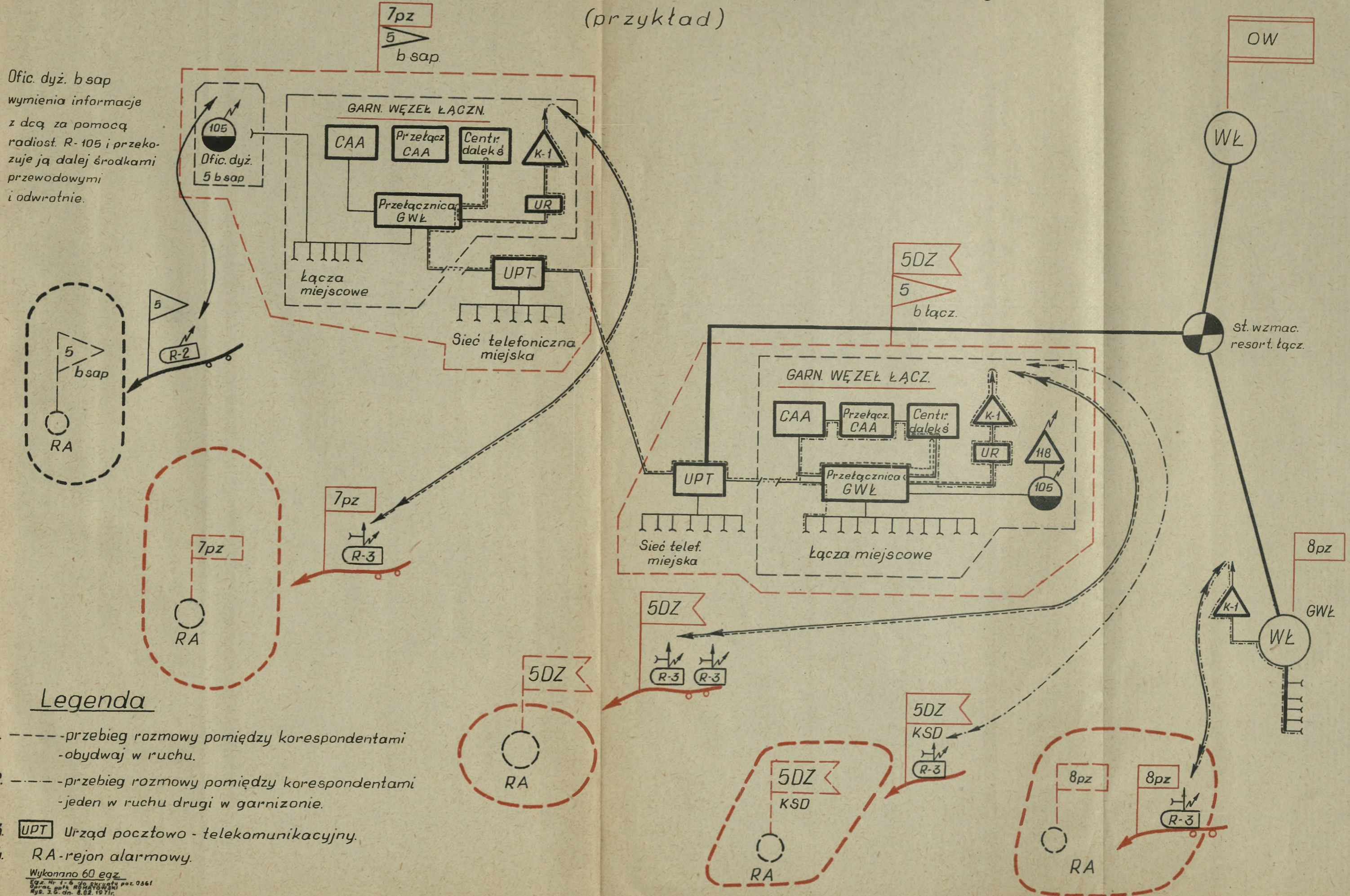

WYKONANO 60 EGZ
Oprac. ppłk ROMANTOWSKI
Rys. Anhé an 4.03.1971

Sposób wykorzystania międzygarnizonowego systemu łączności za pomocą radiotelefonów K-1 podczas przegrupowania dywizji z garnizonów do rejonów alarmowych

(przykład)

Ofic. dyż. b sap
wymienia informacje
z dcą za pomocą
radiost. R-105 i przeko-
nuje ją dalej środkami
przewodowymi
i odwrotnie.

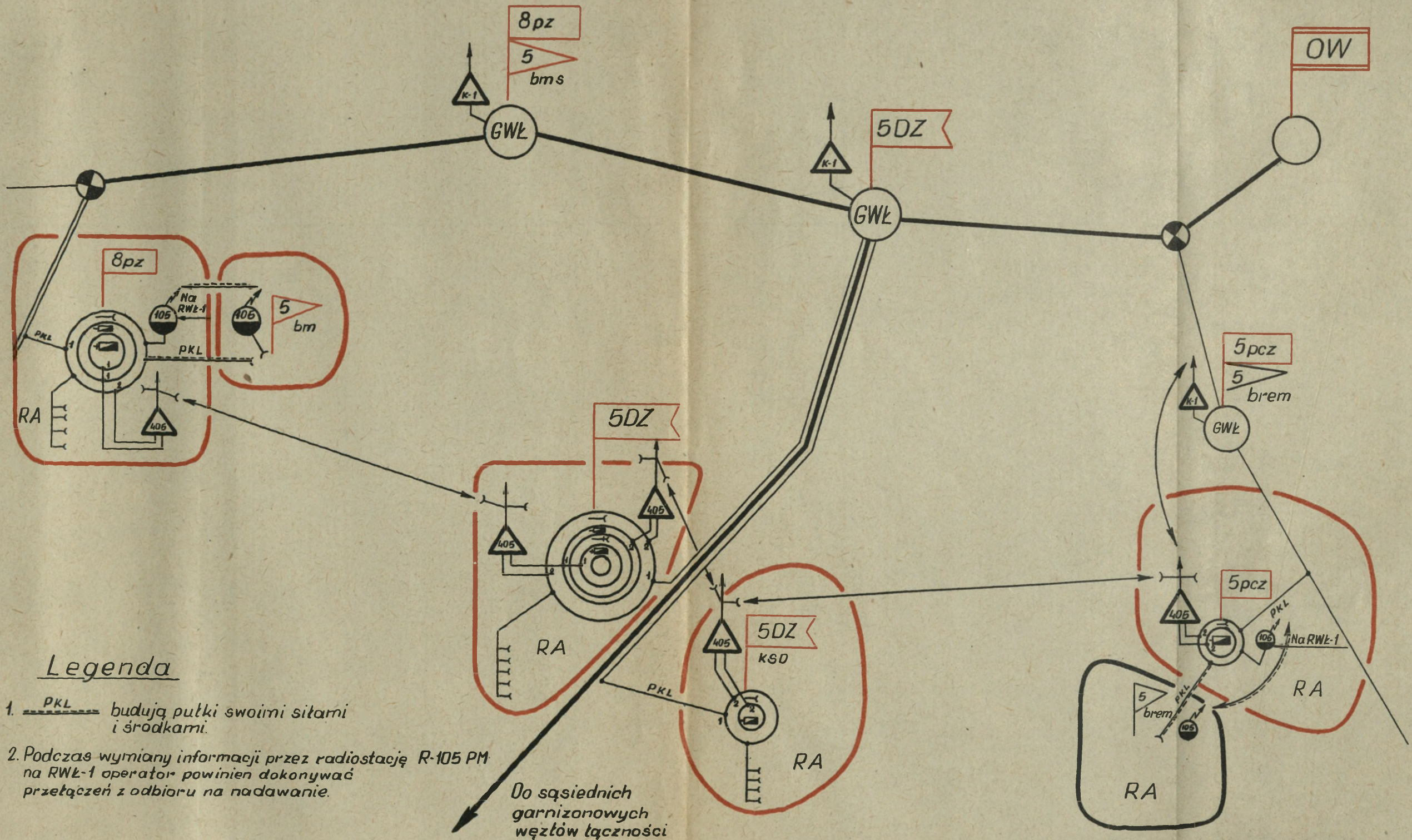

Legenda

1. - - - - - przebieg rozmowy pomiędzy korespondentami - obydwoj w ruchu.
2. - - - - - przebieg rozmowy pomiędzy korespondentami - jeden w ruchu drugi w garnizonie.
3. **UPT** Urząd pocztowo - telekomunikacyjny.
4. **RA** - rejon alarmowy.

Przykład organizacji łączności w rejonach alarmowych z pododdziałami, które nie dysponują środkami przewodowymi (bm, brem itp)

Załącznik nr 10
TAJNE
 Egz. Nr.....
 Ni. ks. 0362/W.W.

Legenda

1. PKL budują putki swoimi sitami i środkami.
2. Podczas wymiany informacji przez radiostację R-105 PM na RWŁ-1 operator powinien dokonywać przetączeń z odbioru na nadawanie.

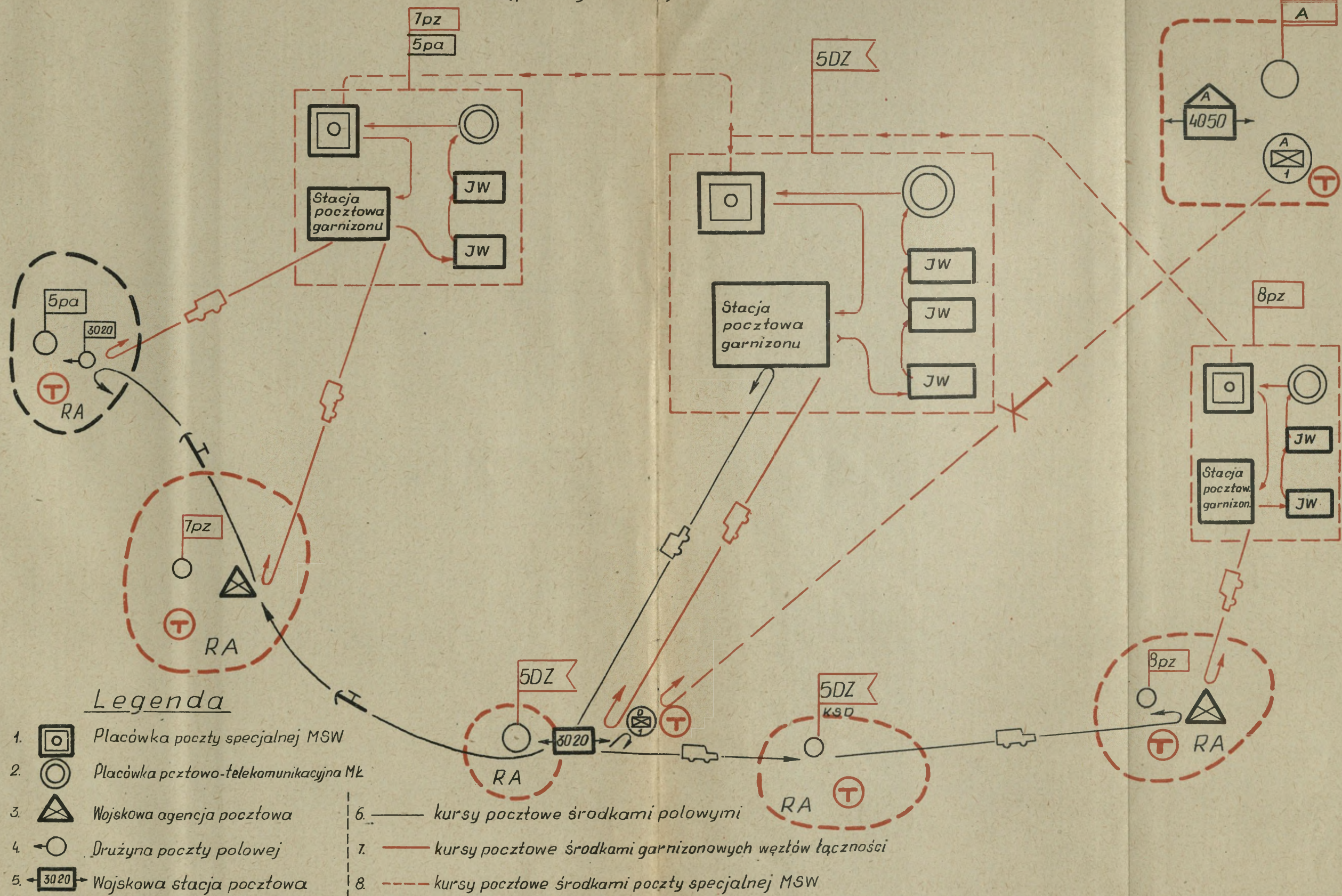
Do sąsiednich garnizonowych węzłów łączności

Organizacja poczty polowej dywizji w rejonie alarmowym (przykład)

Załącznik nr 11

TAJNE

Egz. Nr. 0362/W.W.
Nr ks. 0362/W.W.

Wykonano 60 egz.
Egz. Nr. 1-60 do skryptu poz. 0361
Oprac. ppłk ROMATOWSKI
Rys. 3.6. dn. 8. 03. 1971r.

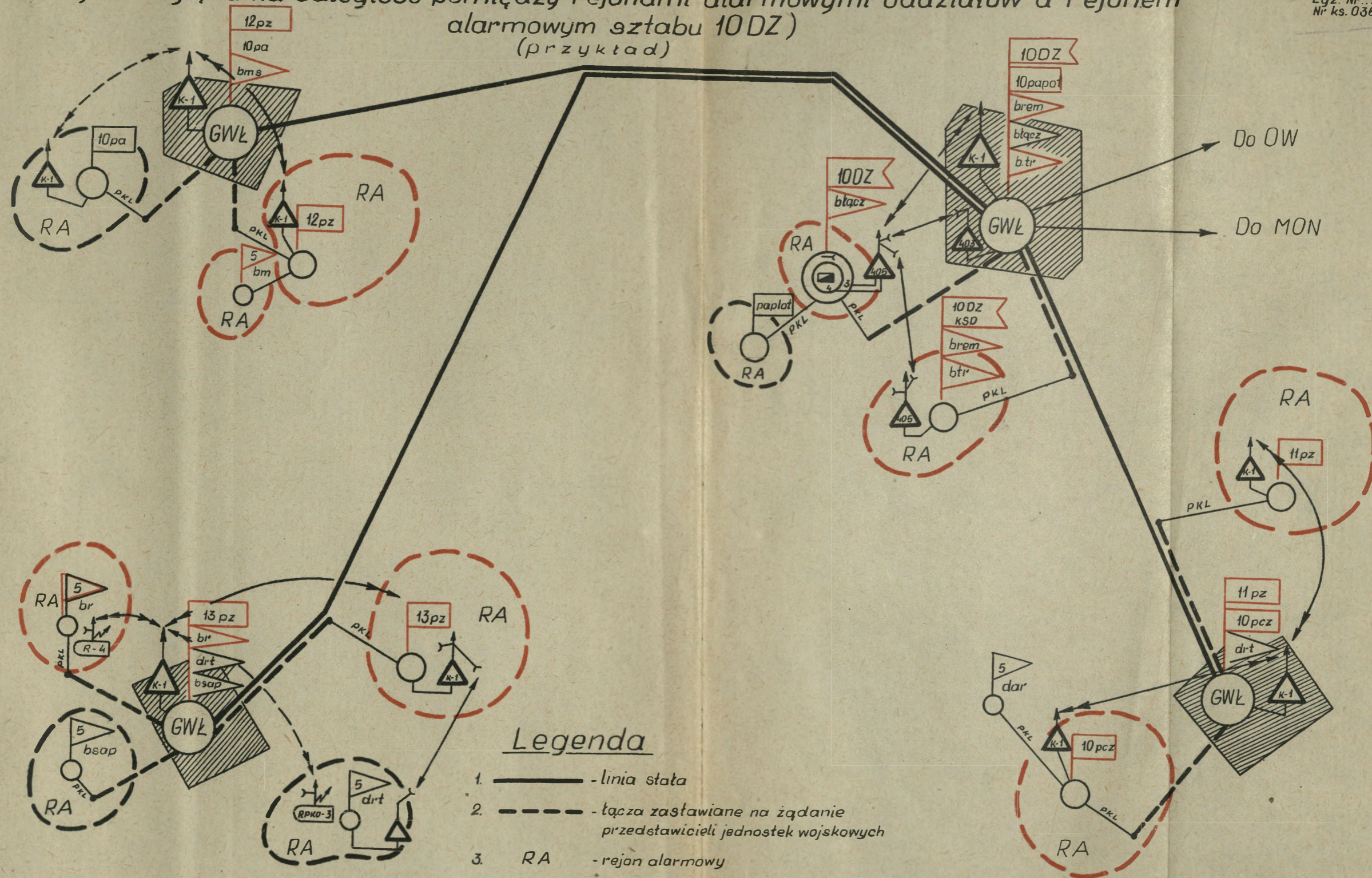
+

Schemat łączności przewodowej i radioliniowej 10DZ w rejonie alarmowym

Załącznik nr 12

(Stała dyslokacja 10DZ nie pozwala na pełną organizację łączności radioliniowej ze względu na odległość pomiędzy rejonami alarmowymi oddziałów a rejonem alarmowym sztabu 10DZ)
(przykład)

Egz. Nr. ....
Nr ks. 0362/W.W.

Legenda

1. ——— - linia stała
2. - - - - - łącza zastawiane na żądanie przedstawicieli jednostek wojskowych
3. RA - rejon alarmowy

Szef Łączności 10DZ

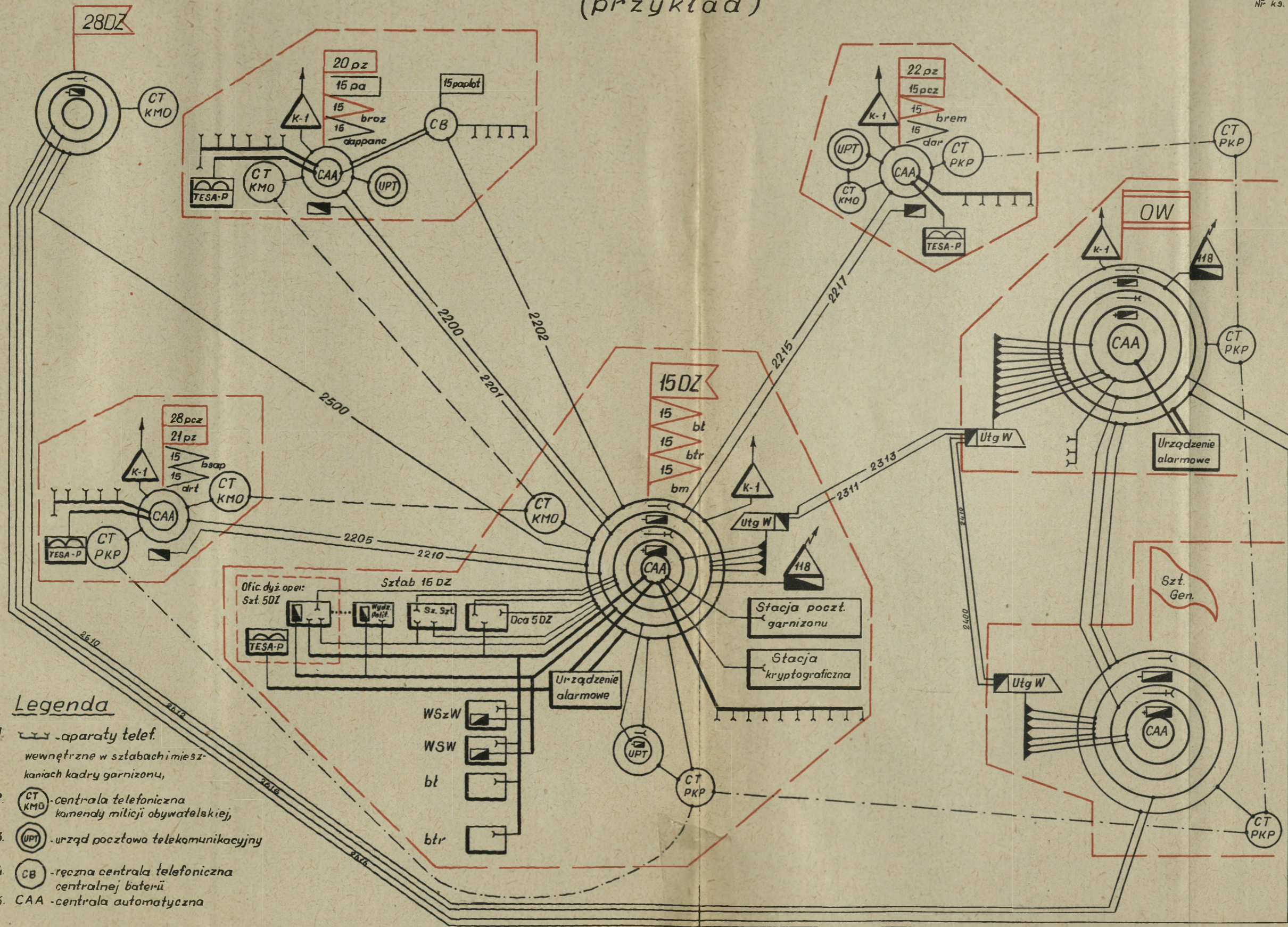
Wykonano 60 egz.
Egz. Nr 1-60 do skryptu poz. 0361
Oprac. ppłk ROMATOWSKI
Rys. J. G. dn. 8. 03. 1971r

Schemat łączności 15DZ w garnizonach stałych (przykład)

Załącznik nr 13

LAJNE

Egz. Nr. ....
Nr ks. 0362/W.W

Legenda

1. - aparaty telef. wewnętrzne w sztabach i mieszkaniach kadry garnizonu,
2. - centrala telefoniczna komendy milicji obywatelskiej,
3. - urząd pocztowo telekomunikacyjny
4. - ręczna centrala telefoniczna centralnej baterii
5. CAA - centrala automatyczna

Wykonano 60 egz.

Egz. Nr. 1-60 do skryptu poz. 0361
Dziac. p.p.t.k. ROMATOWSKI
Kys. J.G. dn. 6.03.1971r.

